

A decorative border in a light green color frames the central text. It features intricate floral and scrollwork patterns at the top, bottom, and sides. The top and bottom borders are wider and more ornate, while the side borders are narrower and consist of vertical scrolls.

Skolverket

A large, light green oval frame with a double-line border surrounds the main title text.

**Läslistor
för förskolan
och skolan**

Two vertical white lines are positioned to the left of the text.

LÄSLISTOR
FÖR
FÖRSKOLAN
OCH
SKOLAN

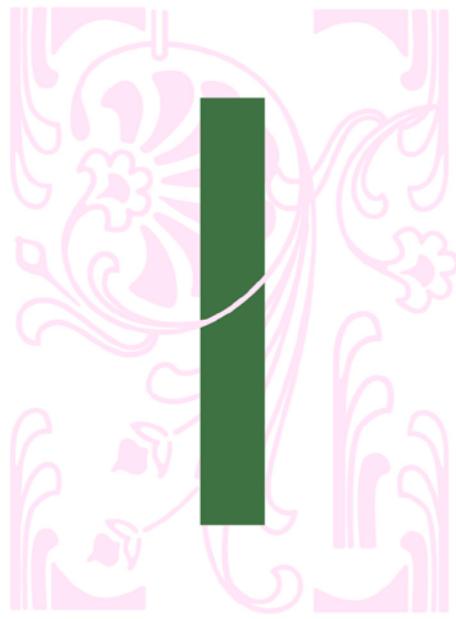
Kulturrådet

Innehåll

Förskolan	4
0 TILL 3 ÅR	5
0 TILL 3 ÅR / POESI	12
3 TILL 6 ÅR	14
3 TILL 6 ÅR / ABC-BÖCKER	21
3 TILL 6 ÅR / POESI	23
Lågstadiet	25
BÖCKER	26
ABC-BÖCKER	33
NOVELLER	35
POESI	36
Mellanstadiet	38
BÖCKER	39
NOVELLER	45
POESI	47
Högstadiet	49
ROMANER	50
NOVELLER	57
POESI	61
Gymnasiet	63
ROMANER	64
NOVELLER	71
POESI	75

läslistorna hittar du som är förskollärare eller lärare exempel på skönlitteratur som kan engagera, väcka nyfikenhet och leda till spännande samtal med barn och elever. En del av verken är

välbekanta på förskolor och skolor – andra kanske mer obekanta.

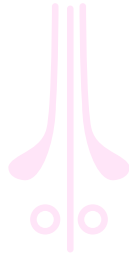
Att sammanställa listor innebär att man gör ett urval. En strävan har varit att litteraturen ska gestalta tillvarons komplexitet i text och bild men också bidra till att barn och elever lär känna sig själva, andra och omvärlden. Vår förhoppning är att litteraturen på listorna kan öka barns och elevers intresse för läsning av skönlitteratur. Hämta gärna inspiration från de olika listorna! Många verk passar för flera åldrar och stadier.

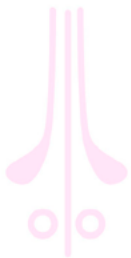
Vi hoppas att de kan inspirera dig som förskollärare och lärare och väcka samtal om litteratur i undervisningen.

Läslistorna är frivilliga att använda. Läs mer om dem på skolverket.se

1

Förskolan

O TILL 3 ÅR

Alla får åka med (2004)

Anna-Clara Tidholm

I DENNA SMÅÅRINGSBOK kommer en flicka åkande i sin blå lastbil. På färden möter hon en rad sorgsna individer. Alla får åka med! Successivt fyller de lastbilsflaket. De enkla raderna blir fler i slutet av boken då alla resenärer runt flickans middagsbord räknas upp: tomten, grisen, pojken, hunden och nallen. Med små visuella medel har deras humörförändringar antyttts; det kan vara en tår som torkat, ett öra som fladdrar eller mungipor som vänds uppåt. Detta inbjuder till viktiga samtal.

Bibbi på promenad (2019)

Text: Ingrid Olsson

Illustration: Charlotte Ramel

VARDAGENS DRAMATIK ÄR alltid närvarande i bokserien om "Bibbi" och i den här volymen blir en stillsam hundpromenad snart någonting annat när en katt dyker upp på vägen. Bibbi prövar sin självständighet och vinner ständigt nya erfarenheter. Charlotte Ramels illustrationer visar världen ur de yngre barnens perspektiv. Boken ingår i en serie.

LÄSLISTA
FÖR
FÖRSKOLAN

*

O TILL 3 ÅR

Bockarna Bruse (2012)

Illustration: Catarina Kruusval

SAGAN OM BOCKARNA BRUSE berättas här med ett enkelt språk och bibehållen dramatik. De tre bockarna är alla vita men har försetts med olika temperament. Det steniga landskapet på deras sida av bron är ljusbrunt, det saftiga gräset på den andra sidan ljus grönt – och vattnet i ån ljusblått. Mot dessa milda akvarelltoner kontrasteras effektivt det svarta trollet. Dess fluffiga kontur mildrar kanske skräcken något. Den stora bocken gör sig lätt av med trollet, men på ett mindre blodigt sätt än i den gamla folksagan. Boken ingår i en serie. I samma serie finns fler sagor, till exempel den om Rödluvan.

Bu och Bä i blåsväder (1995)

Olof Landström & Lena Landström

UTAN VÄDRET HADE detta endast handlat om två lamm som gått för att handla – men nu blir det snöstorm! Lammen och deras signalfärger rött och blått avtecknas mot vita och ljusgrå bildytor och en himmel där flingorna tättnar. Dramatiken tilltar då ett kålhuvud rullar i väg. Vi avlyssnar lammens korta dialoger om situationen och följer deras rörelser i olika riktningar. Umgänget med dem visar att man kan hamna i blåsväder på mer än ett sätt. Samtidigt ger det en inskolning i bild- och läskonventioner. Boken ingår i en serie.

Bäbis dansar (2007)

Ann Forslind

ENKELT OCH VARDAGSNÄRA gestaltas här i både text och bild en berättelse om dansen, musiken och barnet. Men det är också en berättelse om förtvivlan och tröst. Med två- och treordsatser kommer språket nära barnets egna uttryck. Illustrationerna är enkla och konturskarpa, med få detaljer men i god korrespondens med texten. Boken ingår i en serie.

Den flygande hatten (2002)

Rotraud Susanne Berner

UTAN TEXT, MEN med en väldigt tydlig berättelse i bild, visar den tyska författaren och illustratören hattens irrfärder. I ett lustfyllt sekvensberättande, med illustrationer som fyller hela uppslagen, följer läsaren hatten som vandrar från huvud till huvud genom årstiderna. Efter att ha blåst iväg en stormig vårdag hittar den sedan mirakulöst tillbaka till sin ägare i den kalla vintern. Boken bjuder på ett bildäventyr där berättandet får uppträffa på nytt varje läsning.

Den mycket hungriga larven (1972)

Eric Carle

DEN UNDERBARA FÖRVANDLINGEN som bär från ägg till fjäril har fått en mycket färgmättad och humoristisk gestaltning i denna bok. Främst uppehåller sig berättelsen vid larvstadiet, där den hungriga larven äter sig genom veckans alla dagar. De stansade hålen bär syn för sägen och en mycket mätt larv träder in i puppstadiet för att på sista uppslaget träda fram i all sin fjärilsprakt.

LÄSLISTA
FÖR
FÖRSKOLAN

0 TILL 3 ÅR

En anka är bra att ha (2013)

Isol

I DEN HÄR boken visar Isol i text och bild hur samma händelse kan skildras från två olika perspektiv. En så kallad ”dragspelsbok” där formen förstärker innehållet. Illustrationerna är identiska i båda läsriktningarna, men färgläggningen skiljer dem åt och anger om det är pojken eller ankans perspektiv som råder.

En sur citron (2018)

Emma Virke

ALLA FRUKTERNA VILL att citronen ska sluta vara så sur och försöker med lock och pock få den glad. Emma Virke nyttjar kartongsidorna till att leka med läsaren, både genom stansade hål och genom att vrida på boken i olika lägen. Och vips är citronens sura mun en glad mun, den hade bara hamnat upp och ner på sidan. De otvungna rimmen ger en språklekande läsoplevelse med mycket känslor. Boken ingår i en serie.

Hela fina jag (2019)

Hanna Albrektson

HELA KROPPEN ÄR med i den här pekboken, där en kort rytmisk text samspelar med uppslagens illustrationer. Kroppsdel för kroppsdel tar plats på sidorna innan det är dags att säga god natt. Illustrationerna bjuder in till igenkänning och identifikation, till både rörelse- och språklek.

Historien om någon (1951)

Text: Åke Löfgren

Illustration: Egon Möller-Nielsen

I DENNA BILDERBOKSKLASSIKER är greppet ”uppskjuten entré” själva idén. Vi läsare kommer in i ett hus där ”någon” har lämnat en pöl på hallgolvet och vält mormors stickbord. Med hjälp av en röd tråd från ett nystan följer vi därefter denne någons framfart genom huset upp på vinden. När det till sist uppdragas vem någon är uppmanas läsaren att själv ställa frågor om det som hänt i de olika rummen. Det inbjuder till en kreativ omläsning av denna bok där den röda tråden är såväl konkret som symbolisk.

LÄSLISTA
FÖR
FÖRSKOLAN

*

0 TILL 3 ÅR

Jag ska bara säga gonatt (2017)

Rachel Isadora

I DEN AFRIKANSKA byn har det blivit kväll, och flickan Lala uppmanas av sina föräldrar att gå och lägga sig. De tjarar, men efter varje uppmaning kommer Lala på någon eller några som hon måste säga god natt till först: fisken, fågeln, geten, apan, kycklingarna, myrorna, stenen... Parallellt med den långa proceduren skiftar färgerna, solen går sakta ner, månen stiger och stjärnorna börjar visa sig. Det är både vardagsliv och skymningspoesi – och ett ”jag ska bara” som många kan känna igen sig i.

Knacka på! (1992)

Anna-Clara Tidholm

I DENNA SMÅÅRINGSKLASSIKER leder dörrar i olika färger in i en rad rum – och till sist ut igen. Barnet utanför boken knackar på dörrarna, vänder blad och är följaktligen bokens egentliga huvudperson. Rummen i starka färger breder ut sig över hela uppslag där de korta rytmiska texterna integrerats. Dörrarna fungerar som pageturners men de figurer som finns i rummen kan locka läsaren att dröja kvar en stund. Boken har i sig blivit ett slags port till litteraturen och läsandet, och den ingår i en serie.

LÄSLISTA
FÖR
FÖRSKOLAN

*

0 TILL 3 ÅR

Lalo trummar (2009)

Text: Eva Susso

Illustration: Benjamin Chaud

TRUMMANS LJUD OCH författarens text låter (i bokstavlig mening) en morgon i Lalos liv träda fram i en rytm som gungar fram genom uppslagen. Lalo är ensam vaken med djuren, men när han vill att hela familjen ska vakna slår Lalo extra hårt på trumman – och det ger önskad effekt. Tillsammans med illustrationerna växer den här berättelsen till ett ljudäventyr där stavelserna sjunger och trumpinnen trummar i takt. Boken ingår i en serie.

Liten i staden (2019)

Sydney Smith

I DENNA BILDERBOK följer vi i bildrutor, helsidesbilder och bilder över hela uppslag när ett barn rör sig genom en stadsmiljö under ett snöoväder. Här finns både potentiella faror och glädjeämnen. En berättare vänder sig till ett ”du” och ger tips. Kanske är barnet i boken, och indirekt läsaren, detta du? En lapp som barnet sätter upp på ett träd kastar till sist ljus över vem berättarrösten tillhör – och vem den riktar sig till. Nu, med dessa nya pusselbitar på plats, måste den gripande boken läsas en gång till!

Mamma borta (2014)

Chris Haughton

UTFORMNINGEN TALAR FÖR sig själv – detta är en bok för de minsta. De stiliserade motiven är uttrycksfulla, i kontrasterande färger och ibland mot vit bakgrund. Texten är avskalad med enstaka utrop, ljudhärmande ord, enkla dialoger och ett omkväde som understryker kompositionen. Tematiken är dock den mest existentiellt utmanande av alla: den lilla ugglan har ju tappat bort sin mamma! Den får hjälp av andra djur, och slutet uppmuntrar till omedelbar omläsning. Boken har nått internationell spridning och fått många priser.

Max bil (1999)

Text: Barbro Lindgren

Illustration: Eva Eriksson

I DENNA PEKBOKSKLASSIKER i litet format möter vi pojken Max som leker med sin röda bil. Men av detta blir det ingen historia! Lisa dyker upp, hon vill ha Max bil och handgemäng utbryter. När vi lämnar Max och Lisa är konflikten löst av tredje part, och det finns både en röd och en grön bil. Boken ingår i en serie där fokus ligger på objekt i Max nära miljö: en napp, en blöja, en potta, en kaka och så vidare. Illustrationerna framhäver såväl dramatik i handlingen som humorn i det korthuggna Max-idiotet. Boken ingår i en serie. Författaren har belönats med ALMA-priset.

Molnbullar (2019)

Baek Heena

KAN ETT LITET moln fastna på en trädgren? Ja, i denna bok är det möjligt. Ett par kattsyskon plockar ner det och ger det till mamma som låter det bli ingrediens i ett bullbak. Men molnet påverkar tyngdlagen, både för bullarna och de som äter dem, vilket blir starten på ett äventyr som gör kattsyskonen till vardagshjältar. Den särskilda tekniken med uppbyggda och avfotade miljöer får läsningen att kännas i fingrarna, på huden, i magen – och i näsan! Sällsamt och sinnligt är det! Bilderboksskaparen har belönats med ALMA-priset.

Petter och hans 4 getter (1951)

Einar Norelius

I DENNA BILDERBOKSKLASSIKER på rim kan grundtal och räkneord inpräntas, liksom färgerna vit, blå, röd och gul. Men den bjuder på mer än så. Petters ystra och färgglada getter är olika karaktärer, vilket skildras i text och illustrationer som tar ut svängarna. Den skog de vallas i är stiliserad men samtidigt besjälad i bauerisk anda. När det hungriga trollet slukat getterna rycker den smarta katten ut. Att Norelius illustrerat många sagor är tydligt. Här kombineras traditionell sagodramatik med skämtsagens humor.

LÄSLISTA
FÖR
FÖRSKOLAN

0 TILL 3 ÅR

Sagan om den lilla lilla gumman (1897)

Elsa Beskow

SAGAN UTGÅR FRÅN en folklig ramsa och är författarens bilderboksdebut. Miljön är väl sammanhållen med en stuga där en gumma bor med sin katt och ko. Dramatik uppstår då katten dricker upp gummans nymjökade mjölk. ”Schas katta”, säger gumman, och katten springer till skogs. Denna bilderboks-klassiker uppmuntrar till ett noggrant bildläsande. Både krukväxter och porträtt kan uppvisa miner med betydelse för hur sagan kan förstås.

Säjer hunden? (2004)

Pija Lindenbaum

DJURENS LÄTEN ÄR ett inte helt främmande tema för pekböcker. I den här boken har författaren och illustratören samlat ett antal djur där både stora och små ljud och djur får ta plats på uppslagen. Kalven låter inte som en ko och kycklingen låter inte som en höna, men hur låter de? En bok som bejakar de ljudliknande orden och som bjuder in till samspel och språklek för de allra yngsta barnen.

Titta Tummelisa (2021)

Text: Barbro Lindgren

Illustration: Anna Höglund

BOKEN ÄR ETT exempel på författarens grepp att omvandla världsberömda texter till pekboksformat. Här berättas H. C. Andersens saga om Tummelisa på det sätt som känns igen från Max-böckerna. Händelseförloppet blir tydligare och en både komisk, dramatisk och poetisk effekt uppnås. Till detta bidrar Anna Höglunds bilder på matt papper som känns igen från hennes tidigare verk. Här finns också visuella blinkningar till Beskows Tummelisa. Tillsammans kan de båda versionerna säga något om samtal mellan berättelser. Författaren har belönats med ALMA-priset.

Vem kommer på kalas? (2023)

Sara Gimbergsson

FÖR DE ALLRA yngsta ger Sara Gimbergsson sitt bidrag till ”knacka-på-genren” där moraliska frågeställningar blir tydliga och gripbara: vem ska ha sista tårtbiten? Gäst efter gäst anländer till stugan i skogen. När alla gästerna är på plats knackar det på dörren ytterligare en gång och en oväntad gäst vill komma in.

LÄSLISTA
FÖR
FÖRSKOLAN

0 TILL 3 ÅR

Vem är arg? (2005)

Stina Wirsén

FÅNGADE I SINA svarta konturer, men med ett omedelbart symbolspråk, visar Stina Wirsén hur katten och nallen tar sig genom en konflikt. Allt blir sedan så mycket bättre och roligare när de leker tillsammans. Författarrösten är tydligt kommenterande utan värderingar, men med stor respekt för de känslor som gestaltas. Boken ingår i en serie.

Åka vagn (2023)

Eva Jacobson

ORDEN PÅ EN svart tavla slår fast att ”lalla hjärta tuss sant”. Men så får kattflickan Lalla plötsligt en docka, och lille Tuss kan inte följa med på den vanliga promenaden. Här finns ett spel mellan inomhusmiljön i sin färgskala, utomhusmiljön i sin – och fönstret däremellan. Föremålen är få men betydelsebärande och tycks smyga sig fram ur boksidorna. Temat är svartsjuka. Hur ska Tuss nå fram till Lalla igen, och vad ska hända med dockan?

LÄSLISTA
FÖR
FÖRSKOLAN

*

0 TILL 3 ÅR

0 TILL 3 ÅR / POESI

Dinkeli dunkeli doja (2019)

Text: Lennart Hellsing

Illustration: Charlotte Ramel

I EN GENERÖS samling av Lennart Hellsings rim och ramsor har Charlotte Ramel gett nya illustrationer av klassiska figurer som till exempel "Herr Gurka" och "Krakel Spektakel". Ett flertal av rimmen och ramsorna har tonsatts, men här är det just text och bild och samspelet dem emellan som framhävs. Lustfyllda tungvrickare och utsökta rim med både nonsens och allvar fyller sidorna.

Hur flaxar fågeln? (2024)

Text: Katarina Kieri

Illustration: Stina Wirsén

BÅDE RÖRELSER OCH sinnen sätts igång genom det här framgångsrika samarbetet mellan dikt och bild. Dikten framhåller en undran och illustrationerna hjälper till med ett av alla möjliga svar som kan ges. Svarta konturer och mjuka kriter ger bokens alla uppslag en ömsint gestaltning av en kärleksfull relation mellan två vuxna, ett litet barn och en katt.

Litenpoesi (2020)

Text: Lotta Olsson

Illustration: Charlotte Ramel

DENNA SAMLING BESTÅR av pyttepoesi där rytm och rim, samt humor i ord och bild, är centralt. Här ingår sex tidigare verk som ackompanjerar det lilla barnets upptäckt av sig själv, sin kropp, sin nära omgivning och världen däromkring: Här är stora näsan, Bilen säger brum, Alla kläder på, Liten, liten snälling, Mmm äta mat och Trycka knappen. De sex berättelserna spunna runt vardagssituationer har i detta samlingsformat en genomgående stil, men de skiftande text- och bildrelationerna skapar dynamik och spänning.

Mina första rim och ramsor (2020)

I en sparsmakad antologi med inalles tretton rim och ramsor samlas ett flertal illustratörer för att ge extra fart åt texterna. Här finns klassiska skötbordsramsor, fingerramsor, tåramsor och knåramsor. Vid sidan av ramsorna finns det även rörelsebeskrivningar, så att hela kroppen kan vara med.

LÄSLISTA
FÖR
FÖRSKOLAN

0 TILL 3 ÅR
POESI

Snigelns visa (1914)

Text: Gustav Fröding

Illustration: Charlotte Ramel

VOKALERNA SJUNGER SÅ som bara vokalerna kan sjunga i Frödings strofer. Här möter de en illustratör som tar sig an snigelns stillsamma färd bland gräs och strå och som uttrycksfullt levandegör hur trög färden blir på grus. Det är svårt att tänka sig en bättre introduktion till dikt i allmänhet och Fröding i synnerhet. Med illustrationernas stöd blir det en dikt för de allra yngsta.

LÄSLISTA
FÖR
FÖRSKOLAN

*

0 TILL 3 ÅR
POESI

3 TILL 6 ÅR

Blinda Rödluvan och vargen (2016)

Xu Han

I SKOGEN MÖTER den blinda Rödluvan tre djur som alla råder henne att använda sina olika sinnen – och att akta sig för vargen! Efter en stund dyker en hund upp, men har den inte lite väl stora öron och vassa tänder? Denna underfundiga version av sagan berättas i böljande färger och former som ger intryck av både krita och kollage. Av flicka och varg finns även återkommande sekvenser med silhuettbilder som måste läsas lodrätt. Barnboksförfattaren kommer från Kina och boken är flerfaldigt belönad.

Bron (2020)

Eva Lindström

I CENTRUM FINNS en bilåkande gris på väg norrut i ett slags glesbygd. Den hejdas av en beskäftig varg som meddelar att bron längre fram är avstängd. Den ska åtgärdas så grisen bjuds hem till varg med fru på kaffe. Enstaka objekt i illustrationerna kan ge associationer till andra berättelser om grisar och vargar och ladda kaffestunden med frågor och farhågor. Till sist kvarstår den viktigaste frågan av alla – den om broars funktion, verkliga, fiktiva och metaforiska. Författaren har belönats med ALMA-priset.

LÄSLISTA
FÖR
FÖRSKOLAN

3 TILL 6 ÅR

Bulqash (2022)

Yara Bamieh

MEDAN DEN ENA årstiden övergår i den andra skuttar kaninerna omkring på sin ö och äter morötter. Men en gång per år, när de första knopparna syns på träden, bryts det vardagliga: varelsen Bulqash kommer upp från sin grotta i havets djup. Det är ett efterlängtat besök. Bulqash ställer sig upp och ner, vilket får allt på ön att också vändas upp och ner. Och läsaren måste vända på boken för att kunna se hur allt förändras. Denna bilderbok väcker många filosofiska frågor som inte bara handlar om öar med kaniner. Författaren kommer från Palestina.

De tre bockarna Bruse (2022)

Text: Mac Barnett

Illustration: Jon Klassen

FÖRFATTAREN ÅTERBERÄTTAR HÄR den klassiska sagan, men väljer att berätta ur trollets perspektiv. Ur detta perspektivkifte träder en ny saga fram, som ändå är densamma. För det händer någonting speciellt när vi tar den andres perspektiv – även när det handlar om ett troll. Illustrationernas leriga färger visar både trollets hisklighet och bokstavliga tillkortakommande.

Det var det fräckaste (1995)

Text: Werner Holzwarth

Illustration: Wolf Erlbruch

TITELKOMMENTAREN YTTRAS AV en närsynt mullvad som känner hur en ringlande bajskorv landat på hans huvud. I jakt på den skyldige berättar både duvan, hästen, haren, geten, kon och grisen om sitt bajs. Här blir läsaren informerad om färg, form, konsistens, densitet, mängd och antal "enheter", liksom själva ljudet när bajset lämnar djurkroppen. Till sist undersöks bajskorven på mullvadens huvud av expertis, två flugor, så att bajsgåvan kan återgäldas. Wolf Erlbruch har belönats med ALMA-priset.

Dörren (2020)

JiHyeon Lee

ÄVEN I BÖCKER utan text finns språket närvarande. Här gestaltar JiHyeon Lee i bild vad som kan hända när vi vågar öppna låsta, gamla dörrar. Nya bekantskaper och nya möjligheter träder fram. Boken ger tillgång till en gemensam berättelse utan ett gemensamt språk, med alla möjligheter som det kan innebära.

En fe på badhuset (2020)

Baek Heena

BADHUSEN I SYDKOREA har ofta vackra väggdekorationer och just en sådan har inspirerat Baek Heena till hennes bok om en fe. Den här fen har dock väldigt lite att göra med den västerländska föreställningen om gracila feer, men godheten går inte att ta miste på. Illustrationerna fascinerar med sitt bilddjup och möte mellan uråldriga kulturer och samtida referenser. Författaren har belönats med ALMA-priset.

En livsfarlig lördag (2024)

Text: Johanna Thydell

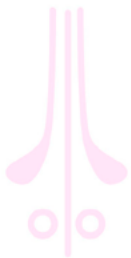
Illustration: Sara Gimbergsson

I DENNA BILDERBOK går Tove, hennes mjukisdjur Basse och Toves något äldre kusin på besök till badhuset. Här skildras på ett inläggande sätt hur den lilla ålderskillnaden mellan kusinerna skaver... Tove vill ta med sig sitt mjukisdjur in på badhuset. Basse "lever" ju, och badhusbesöket skildras delvis ur hans perspektiv. Boken kan leda till samtal om kusinbesök, badhusbesök, mjukisdjur i fara och mycket mer.

LÄSLISTA
FÖR
FÖRSKOLAN

3 TILL 6 ÅR

Gittan och gråvargarna (2000)

Pija Lindenbaum

I BOKENS INLEDNING beskrivs Gittan som ett försiktigt barn som inte klättrar på tak. Men på bokens sista uppslag står hon triumfatoriskt på lekstugans tak. Någonting har hänt med Gittan under berättelsens gång. Möjligtvis har det med hennes möte med gråvargarna att göra. Det här är en berättelse som visar att vi inte alltid är på ett visst sätt – vi förändras när vi utmanar oss själva. Boken ingår i en serie.

Gropen (2018)

Emma Adbåge

BARNEN HAR HITTAT skolgårdens bästa lekplats – i Gropen. Den utgörs av ett gammalt grustag fullt av rötter, grenar och lera. De vuxna försöker dirigera barnen över till mer ordnade lekplatser, men Gropen lockar. När lekförbud till sist utfärdas börjar barnen leka på Gropens kant i stället – Kanten! När Gropen fylls igen försvinner även Kanten, men kanske rymmer skolgården något annat oordnat hörn? Boken kan stimulera till samtal om hur lekar uppstår och vem som avgör vad som är en trygg och rolig lekplats.

Gränsen (2021)

Maria Nilsson Thore

I DENNA BILDERBOK berättas om Nono. Hon är helt fixerad vid den röda linje som de lekande barnen på gården inte får överträda. Av text och bild framgår dels hur hon utforskar denna gräns med sin kropp, dels hur hon i sin kreativa fantasivärld tänker om en överträdelses möjligheter och följder. Till sist har hon hamnat på andra sidan och ett äventyr tar vid. Det innehåller både glädje och lite skräck – och glädje igen. Men kommer Nono att passera gränsen än en gång? Finns det gränser även för en gräns?

Guji-Guji (2014)

Chih-Yuan Chen

PRECIS SOM I H. C. Andersens saga om den fula ankungen utforskar den taiwanesiske författaren och illustratören Chih-Yuan Chen känslan av tillhörighet och utanförskap. Krokodilungen växer upp i tron att han är en anka, tills han möter några elaka krokodiler som vill att han ska svika sin familj. Illustrationerna fångar lyhört upp den humor och värme som uttrycks i berättelsen, men understryker även hotet från de elaka krokodilerna.

LÄSLISTA
FÖR
FÖRSKOLAN

*

3 TILL 6 ÅR

Hur gick det sen? (1952)

Tove Jansson

MED SITT OMKVÄDE, som är en variation av bokens titel, leder varje uppslag vidare i ett läsäventyr som introducerar muminvärlden i bilderboksformat – dessutom med slutrim. Både bokens stansade hål och alldeles speciella typsnitt tjänar innehållet, där ett mumintrolls irrfärder från mjölkbutiken till muminhuset får en underbar gestaltning i både text och bild. Kusligt ibland, men mest klassiskt fantastiskt!

Jag vill ha min hatt (2012)

Jon Klassen

BJÖRNEN FRÅGAR SKOGENS djur om någon har sett hans förlorade hatt. Kaninen ertappas skyldig och mellan raderna växer de moraliska frågorna kring mitt och ditt. Slutet på berättelsen överlämnas varsamt till läsarens egen fantasi. Boken ingår i en trilogi, men kan mycket väl läsas fristående.

Katten som inte hade något namn (2021)

Text: Fumiko Takeshita

Illustration: Naoko Machida

MED STADEN SOM fond försöker en katt hitta sitt namn, någonting utöver Katt och Kisse. Den enkla historien berättas med få ord. Den väcker tankar om namnets betydelse för identitet och tillhörighet. Illustrationerna visar staden ur kattens perspektiv på generösa uppslag.

Känner du Pippi Långstrump? (1947)

Text: Astrid Lindgren

Illustration: Ingrid Vang Nyman

TOMMY OCH ANNIKA spelar krocket i sin trädgård men längtar efter en lekkamrat. Så flyttar en liten flicka in i det obebodda huset intill, Pippi Långstrump. Hon är stark, rik, föräldralös och äger en häst och en apa. Snart får Tommy och Annika lära känna Pippi och hennes sätt att göra det vardagliga spännande, och det spännande rent äventyrligt. Illustrationerna ger liv åt Pippi och det kreativa kaos som omger henne. Älskad klassiker!

LÄSLISTA
FÖR
FÖRSKOLAN

*

3 TILL 6 ÅR

Min mamma är snabbare än din! (2021)

Text: Emma Virke

Illustration: Joanna Hellgren

TVÅ BARN VÄNTAR på att bli hämtade av sina mammor på förskolan och i dialogform utspelar det sig en kamp om vem som ska hinna först. Är det mamman som åker moped eller mamman som har supersnabba springskor? Berättandet sker uteslutande i dialogen mellan de två barnen. Illustrationerna har en viktig roll. Ett hisnande vardagsdrama!

Min vän Jim (1996)

Kitty Crowther

KOLTRASTEN JACK HAR alltid känt en längtan till havet och ger sig av dit. Väl där möter han måsen Jim. Deras vänskap och kärlek bara växer, trots omgivningens misstänksamhet. En viktig vändpunkt är när Jack visar att man kan göra annat med Jims böcker än att elda upp dem. Här finns stämningsfulla helsidesbilder, bland annat scener som lyfter fram högläsningens kraft. Kitty Crowther har belönats med ALMA-priset.

När kommer bussen? (2006)

Ryôji Arai

BOKENS TITEL STÄLLER frågan som både barn och vuxna har undrat över någon gång. ALMA-pristagaren Ryôji Arai visar i text och bild hur relativt tidsbegreppet kan vara. Under en stekande sol och genom en stjärnklar natt går tiden utan att någon buss är i sikte. De färgstarka illustrationerna visar ett ökenlandskap utan egentlig början och utan ett egentligt slut. Precis som Ryôji Arais berättelse.

Plupp och björnungarna (1983)

Inga Borg

HUVUDPERSONEN I DENNA kvadratiska lilla bok med fjällmotiv i akvarell är Plupp. Han är en "osynling" som kan prata med djur, men som tur är både ser och hör läsaren honom. Nu är det vår och Plupp vårstädar i sin torvkåta vid sjön Blåvattnet. Där möter han en björnmamma med två björnungar. Hans fortsatta björnmöten genom boken bjuder på både lek, värme och humor. Samtidigt ger de en liten kurs i björnkunskap. Boken ingår i en serie.

LÄSLISTA
FÖR
FÖRSKOLAN

3 TILL 6 ÅR

Raska på, Alfons Åberg (1975)

Gunilla Bergström

I DEN TREDJE volymen om Alfons Åberg är det morgon. Alfons ska till förskolan och pappa ska till jobbet. Men först är det frukost. Den enkla berättelsen bär i sitt begränsade format på ett spännande möte mellan barnet och den vuxnes perspektiv. Illustrationernas collageteknik förstärker det texten inte behöver säga. Boken ingår i en serie.

Räven och mullvaden. En spökhistoria (2024)

Cecilia Heikkilä

DET HÄR ÄR en spökhistoria för de lite äldre förskolebarnen. Den handlar om vad som kan hända när vi inte pratar med varandra och hur viktigt det är att lyssna på den andre. Boken ger ett bra underlag för vidare samtal om vad vänskap kan vara och bli. Illustrationerna förstärker den gotiska stämningen i berättelsen, där det bjuds till eftermiddagste med oanade konsekvenser.

Till vildingarnas land (1963)

Maurice Sendak

IKLÄDD SIN VARGDRÄKT har Max lekt så vilt att hans mamma skickar honom i säng utan kvällsmat. Nu får läsaren följa med honom på resan till vildingarnas land, en kombination av äventyr och gestaltning av ett barns inre värld. Alla bildelement är betydelsebärande, som teckningar på väggen, månens faser, vildingarnas fötter och illustrationernas växande och krympande genom boken. Till sist får Max sin kvällsmat. Denna klassiker har kallats bilderböckernas bilderbok. Maurice Sendak är från USA och belönades med det första ALMA-priset.

Tio pinnar i luften (2010)

Red: Gunilla Lundgren

Illustration: Amanda Eriksson

LIKA BROKIG SOM underbar är den här antologin med bidrag på Sveriges fem nationella minoritetsspråk. Varje minoritetsspråk har sin egen avdelning, och allt är dessutom översatt till svenska. Här finns bland annat samiska dikter, sångtexter på jiddisch, ordspråk på romani chib, sagor på finska och gåtor på meänkieli. Boken är dessutom rikligt illustrerad med både helsidesillustrationer och vinjetter. Bläddra och läs i alla åldrar!

LÄSLISTA
FÖR
FÖRSKOLAN

3 TILL 6 ÅR

Tomtebobarnen (1910)

Elsa Beskow

DENNA BILDERBOKSKLASSIKER OCH rimsaga utmärks av Elsa Beskows sätt att förtrolla det vardagliga. I en skog där både djur och natur framställs med botanisk och zoologisk korrekthet bor en tomtfamilj – mor och far och fyra barn med flugsvampsmössor som kamouflage. Allt kan följas utifrån de små varelsernas perspektiv, vilket bryter vaneseendet och uppmuntrar läsaren att låna deras blick. Vi följer dem i lek, arbete och äventyr. Här finns både ormar, troll och älvor.

Valdemar i stora skogen (2018)

Maria Jönsson

VARGPOJKEN VALDEMAR SKA gå till farfar i stora skogen. Hans far ger honom en korg med nystekta kotletter, den röda luvan och många oroliga förmaningar. På vägen vill Valdemar plocka blommor till farfar, men avbryts av någon med dundrande röst – en jägare! Här kombineras humoristiska illustrationer och en kärleksfull ton med olidlig spänning. En bok att ständigt stanna upp i för att fundera över fortsättningen, när en vargpojke nu fått Rödluvans roll. Boken ingår i en serie.

Var inte rädd, lilla krabban (2019)

Chris Haughton

NÄR DEN LILLA krabban för första gången har tagit sig ner i havet, med uppmuntran och stöd från den större krabban, öppnar sig en värld av möjligheter. Med en enkel ramberättelse berättar Chris Haughton om det självklara – att ju mer vi vågar, desto större blir världen och tvärt om.

Veckan före barnbidraget (2016)

Text: Elin Johansson

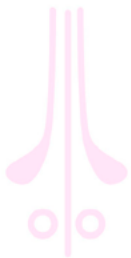
Illustration: Ellen Ekman

MED BÅDE VÄRME och humor visar den här boken hur ekonomisk utsatthet i familjen kan kännas i barnets perspektiv. En vecka när pengarna tryter blir utmaningarna många, men också en och annan möjlighet öppnar sig för mamma och barn.

LÄSLISTA
FÖR
FÖRSKOLAN

3 TILL 6 ÅR

3 TILL 6 ÅR / ABC-BÖCKER

ABC med Asters anka (2019)

Text: Fia Rönnertz

Illustration: Lotta Geffenblad

DENNA ABC-RESA hålls samman av ankan Aster och ankans lilla vagn packad med betydelsefulla ting. På varje uppslag möter läsaren ett barn, och även en mängd ting som representerar just detta barns bokstav. Här finns också kluriga verser som är uppbyggda enligt samma mönster: fyra ord som alla inleds med den aktuella bokstaven och som tillsammans bildar en mening. Ett slags allitererande mikromeningar, med andra ord. ”Francis fyller fyra fingrar” till exempel. Den inkluderande ambitionen med boken understryks av illustrationerna.

ABC sa lilla t (1994)

Lena Anderson

PÅ OMSLAGSBILDEN SYNS tigrarna lilla t och Stora T. Stora T läser ur boken ABC sa lilla t. Tydligt kommer även de små bokstäverna, gemenerna, att få uppmärksamhet här. Och så blir det! På vänstersidorna presenteras de aktuella bokstäverna med versaler, ord, bilder och versrader. På högersidorna är det gemenernas tur. Bokstavsbilderna föreställer främst äldre och yngre djur, men det förekommer även bär, blommor och grönsaker: ”STORA Ä, fru sockerärta, kastar boll med lilla Märta.” Och de är sannerligen rara!

ABC-boken (1999)

Jan Lööf

A som i Apa, B som i Bockarna Bruse och C som i Cirkus. De sju förmänskligade djur som håller upp titelbokstäverna återkommer i denna ABC-resa, där man anar en blinkning till ABC-bokstraditionen. Varje uppslag presenterar en bokstav med tillhörande ord och illustrationer. Ibland breder bilden ut sig, och ett händelseförlopp som inleds på ett uppslag kan glida över i nästa. Överhuvudtaget finns mycket i bilderna att inspireras av för berättande, skrivande – och kanske bokstavsbyggande. U som i uppfinnare kan visa vägen!

LÄSLISTA
FÖR
FÖRSKOLAN

*

3 TILL 6 ÅR
ABC-BÖCKER

Snurrans ABC (2009)

Text: Eva Bergström

Illustration: Annika Samuelsson

A som i Abborre, B som i Ballong och C som i Cyklop. Det gäller att samla på sig bokstäver, och det gör den kaxiga katten Snurran. Hon går från bokstav till bokstav och släpar sedan med sig allt det som representerar bokstaven. Men det finns ju så många bokstäver... Denna ABC-resa är en riktigt rolig bladvändare. Att det ibland presenteras flera bokstäver på varje uppslag ökar tempot. Snurran har inte alltid impuls kontroll. Vad ska familjen säga när hon kommer hem med sina bokstavsfynd – där dessutom Ä som i Älg ingår? Boken ingår i en serie.

LÄSLISTA
FÖR
FÖRSKOLAN

*

3 TILL 6 ÅR
ABC-BÖCKER

3 TILL 6 ÅR / POESI

Gärna ville jag vara ett träd (2024)

Text: Barbro Lindgren

Illustration: Matilda Ruta

DEN HÄR SAMLINGEN rymmer ett dussin av Barbro Lindgrens dikter. Här sker ett möte mellan text och bild i dikter som gärna uppehåller sig vid livets stora frågor, men som också nyfiket iakttar en igelkott eller en sten. De svindlande perspektiven finns alltid där. Illustrationerna fungerar på samma sätt: nyfiket iakttagande det stora och det lilla. Författaren har belönats med ALMA-priset.

Inget händer (2019)

Anders Holmer

DENNA BILDERBOK INNEHÅLLER rimmade verser på varje uppslag. Deras första rader varierar samma innehåll – att ingenting händer – och ibland var detta (inte) händer. Snart ändrar sig verserna, för så händelseöst är det inte! De olika uppslagen erbjuder en plats att sjunka in i och verkligen utforska. Här kan vi i ord och bild spåra olika teman, som djurs ätande, seismisk kris och allt som kan hända i en vik, till exempel att en daggmask gör en volt med twist. Detta är en bok som uppmuntrar till fabulerande enligt samma mönster.

Just nu (2019)

Text: Lotta Olsson

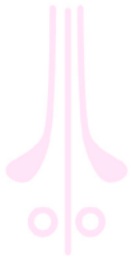
Illustration: Olof Landström

I DEN TREDJE boken i samarbetet mellan poeten Lotta Olsson och illustratören Olof Landström tar paret avstamp i nuet. Dikternas fyra rader består av korsrim i en rimflätning vars innehåll tolkas i illustrationerna. Trots det begränsade formatet öppnar sig stora berättelser på uppslagen, där läsaren och betraktaren i allra högsta grad blir medskapare av innehållet.

LÄSLISTA
FÖR
FÖRSKOLAN

*

3 TILL 6 ÅR
POESI

Rassel, prassel, poesi (2020)

Text: Hanna Lundström

Illustration: Maija Hurme

I DENNA SAMLINGSVOLYM söker sig dikterna från hemmiljön ut till skogen och staden, i rytmiska och ofta rimmade rader med tillhörande illustrationer. Variationen är stor: några dikter är sakligt beskrivande, andra poetiskt utforskande. Några är tokroliga, andra filosofiskt klurande. Här finns rolldikter – om snögubben till exempel – liksom katalogdikter och klagodikter. Och här finns dikter som bjuder oss att läsa björkstammens tecken med händerna, och se en leopard i de gula löven.

Året runt (2022)

Jockum Nordström

I DENNA BOK innehåller de flesta uppslag en dikt – kort, kondenserad och ofta med inslag av rim. Ibland dyker det dock upp ett helt ordlöst uppslag. Helt plötsligt tar en räkneramsa vid. På följande uppslag måste det pekats och räknas från ett till tio. Därefter löper året på. Men detta är ingen vanlig årstidssaga, även om mörkret faller ”och niger mot jul”. Snarare är det konst för barn där färger, figurer och konstnärliga grepp håller samman den mångtydiga helheten.

LÄSLISTA
FÖR
FÖRSKOLAN

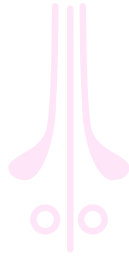
*

3 TILL 6 ÅR
POESI

2

Lågstadiet

BÖCKER

Alla går iväg (2015)

Eva Lindström

FRANK KÄNNER SIG ensam, inte minst när han ser hur kul Titti, Palle och Milan har det. Han går hem, och där gråter han tårar i kastrullen. Sedan kokar han marmelad av dem och bjuder de tre andra på te och rostat bröd. Texten i denna bilderbok är kortfattad, men i illustrationerna finns ledtrådar som kan kasta ljus över relationen mellan Frank och de andra. Det kan vara blickar, kroppsspråk och saker i staden. En bok att närläsa. Eva Lindström har erhållit ALMA-priset.

Blå ugglan (2023)

Lotta Geffenblad

ETT MÖRKT ÄMNE i en blåskimrande bok. Granlund och Stenberg bor i en liten stuga tillsammans. Så dör Stenberg, och Granlund gråter floder. Plötsligt dyker en gigantisk blå ugglan upp, flyttar in i stugan och deltar i rutinerna. Märkligt nog börjar den så småningom krympa tills den får en vanlig ugglas storlek. Då har det blivit vår igen och Granlund dricker kaffe med en som heter Nykvist. Men på den blå stolen ligger ugglan på Stenbergs blårutiga skjorta och viftar lite med vingen. En bok om sorgens olika faser.

Brorsans kompis Robban (2024)

Text: Maja Hjertzell

Illustration: Joanna Hellgren

DET BULLRAR OM denna korta kapitelbok! Vi möter jagberättaren Jim, åtta år, hans äldre bror Rasmus och deras bästa kompisar Torgny och Robban. Bakom bullret förs ett lågmält samtal om de större pojkarnas ”skojbråk” och ”tvärtomspråk” och om vem som bestämmer i de mindre pojkarnas lek. Plötsligt dyker Robban inte upp längre och bullret upphör. Hela familjen saknar honom – inte minst Jim! Kommer Robban någonsin tillbaka? Bokens formgivning och illustrationer är suveräna och speglar stämningar och dynamik i denna pojkkonstellation.

Bröderna Lejonhjärta (1973)

Astrid Lindgren

SKORPAN ÄR MYCKET svårt sjuk men tröstas av sin storebror Jonatans sagor om Nangijala där de en dag ska mötas. Men så inträffar den katastrof som leder till att Jonatan hamnar där först. I detta blommande paradiset tar han sedan emot sin lillebror, och sakta men säkert blir det uppenbart att även ondskan finns där. Berättelsen handlar om liv och död, ont och gott, rädsla och mod. Den är lika mycket en skildring med psykologisk botten som en saga med mytisk kraft. Att den bär på en gåtfull dimension bidrar till dess klassikerstatus.

LÄSLISTA
FÖR
LÅGSTADIET

BÖCKER

Dagens Harri (2013)

Susanna Alakoski

I DENNA BARNROMAN möter vi Tiia vars mamma är död, men som tillsammans med sin pappa bildar ett slags utökad familj med kamraten Peggy och hennes mamma. De två flickorna delar både vardag och fest – och allergiska problem. Tiias pappa kommer från Finland och pratar på ett sätt, och i Ystad där de bor talar man på ett annat. Ord är intressanta, inte minst de förbjudna orden som man kan kringgå genom att hitta på egna. Och berättande är viktigt, till exempel om vad kamraten Harri har haft för sig under dagen. Boken ingår i en serie.

Din tur, Adrian (2015)

Text: Helena Öberg

Illustration: Kristin Lidström

TITELN ANSPELAR PÅ en klassrumssituation; det är den tioårige Adrians tur att läsa högt och bokstäverna bara hoppar omkring. Men här finns också hans tursamma – och sagolika – möten med en hund och hennes människa. Denna berättelse skildrar ett slags utvecklingsresa som gestaltas främst visuellt. Mindre bildrutor och andra grepp från tecknade serier samt helsidesillustrationer används. Växlingen mellan svartvitt och färg är betydelsebärande, liksom många av bildmotiven och textinslagen i berättelsens periferi.

LÄSLISTA
FÖR
LÅGSTADIET

BÖCKER

Ett rum till Lisen (2021)

Text: Elin Johansson & Emma Svedjeland

Illustration: Emma Adbåge

I EN BY MED tre hus bor Naima, nio år. Det är sommarlov, hennes kompis är bortrest men i grannhuset flyttar Lisen in. De två inleder ett projekt som går ut på att sova i husets alla rum och betygsätta dem. Först därefter kan Lisen veta vilket hon ska välja till sitt. I denna samtida Bullerby handlar det också om lek med kapphästar, och en annan lek som övergår i plötslig dramatik. Men det viktigaste av allt är flickornas alltmer varma och starka känslor för varandra. Bokens illustrationer förstärker deras perspektiv.

Frekes fot (2023)

Pija Lindenbaum

FREKE VAKNAR PÅ morgonen och upptäcker att både hans ena sko och fot är borta. Ramberättelsen handlar om hans envetna letande efter dem. Det här är en bok som väcker tankar och reflektioner kring funktionsnedsättning och om att förlora något, men ändå gå vidare i livet. Humor, värme och en gnutta allvar utmärker Pija Lindenbaums författarskap – så även här. Illustrationerna bjuder på generösa uppslag i ett lyhört samspel med texten.

Förr i tiden i skogen (1993)

Text: Thomas Tidholm

Illustration: Anna-Clara Tidholm

DENNA BILDERBOK TAR oss till tiden före urbaniseringen, precis när den allmänna skolplikten blir verklighet. I en stuga i skogen bor Natan, en liten pojke som vill till skolan utan att veta vad skola är. Hans far är mer tveksam men ändrar sig kanske lite då skolan efter en olyckshändelse måste flytta till hans stuga. Här gestaltas en pojkes längtan, och hur bokstäverna blir öppningar mot andra tider och platser. En kombination av saklighet och poesi präglar såväl text som bild i boken, och långsam högläsning rekommenderas.

Haj-Jenny (2017)

Text: Lisa Lundmark

Illustration: Charlotte Ramel

HÄR ERBJUDS VI att dela Jennys perspektiv. Hon är tystlåten och trivs med sina egna tankar och intressen. Därmed uppfyller hon inte skolans krav på att ta plats, räcka upp handen och uttrycka sig muntligt. Hon ser inte på sig själv som blyg, utan snarare som hajlik, och helt ensam är hon inte. Till sist visar sig de kunskaper som hon utvecklat under sitt tysta liv vara livsviktiga. Boken väcker frågor om olika typer av ensamhet, normer och krav och rätten att vara som man känner sig. Illustrationerna understryker tematiken.

Historien om Bodri (2019)

Text: Hédi Fried

Illustration: Stina Wirsén

DETTA ÄR EN högläsningbok som baseras på författarens erfarenheter av nazismen. I centrum står två systrar. Berättelsen handlar om hur de skiljs från sin kamrat, sin hund och sina föräldrar. Här finns bilder på Hitler, och på hur de två systrarna ser ut innan och efter att de suttit i koncentrationsläger. Ämnet är svårt, men genom att skifta mellan hunden Bodris och systrarnas perspektiv blir det möjligt att berätta om. Helt avgörande är illustrationerna. Visst finns här bläckstreck och plumpar, men också en luftig akvarell som segrar.

Ingen utom jag (2024)

Sara Lundberg

”MAMMA, VET DU?” säger pojken på badplatsen. ”Du är bryggan och jag är båten.” Han lyckas knyta upp knuten mellan dem och med sin båt ge sig in i ett grönt skimmer och sedan, ordlös, vidare jorden runt. Det finns trådar mellan denna resa och den värld som pojken tidigare lekt på stranden. Har han drömt allt – eller har han i själva verket börjat vakna upp? De dunkla mötena och suggestiva landskapen bjuder på ingångar för läsare i alla åldrar, både öppna och högst hemliga.

LÄSLISTA
FÖR
LÅGSTADIET

BÖCKER

Jag gör dig frisk, sa lilla Björn (2004)

Janosch

I DENNA RIKT illustrerade barnbok möter vi förmänskligade djur i en lantlig trakt. Lilla Tiger har blivit sjuk och lilla Björn lovar att hjälpa honom. Ja, hela vänkretsen sluter upp runt den sjuke och bidrar med bandage, önskekost, mjuka kudden, besök och till sist sällskap till sjukhuset. Här visas omsorgen om en vän, ömsint och humoristiskt. På bilderna finns även ett parallellt förlopp med en liten groda – för den skarpsynte att följa. Boken ingår i en serie.

Jag heter Beata (2018)

Text: Katarina Kieri

Illustration: Anna Sandler

BEATA ÄR ÅTTA år. Hon besöker gärna sin mormor i Tornedalen men kan inte kommunicera så bra med henne. Mormor talar ju finska, eller meänkieli som man säger idag. Tidigare fanns även brodern Sven, men han dog innan Beata föddes. Trots detta är boken inte sorglig. I korta, rappa kapitel berättar huvudpersonen om sitt liv, ofta med en knorr på slutet. Vi följer hennes lekar med bästisarna, hennes funderingar och kärlekspirr – och längtan efter ett par glasögon. Dessutom finns Malte, den storebror som fortfarande lever.

Jag och alla (2019)

Text: Ylva Karlsson

Illustration: Sara Lundberg

PÅ VARJE UPPSLAG i denna bilderbok presenteras ett barn i text och bild. Texterna inleds med ”Jag är...” följt av barnets namn, några upplysningar om personen och en fundering på något annat barn. På nästa uppslag möter vi detta andra barn, och så fortsätter det. Kedjekompositionen länkar samman barn i Sverige med olika identiteter, familjer, erfarenheter och drömmar. Boken inleds och avslutas med Olivia som ”undrar hur det känns att vara den som läser om mej”.

Jordgubbsbarnen (2019)

Sara Olausson

I ETT LITET hus i en by bor ett par syskon. Det blir sommarlov med både glädjeämnen och arbete med att samla skrot. Så sker en olycka, ekonomin förvärras och deras föräldrar måste ge sig av till det avlägsna Sverige för att arbeta som jordgubbsplockare. Barnen blir helt enkelt ”jordgubbsbarn” och får bo med farmor. Men finns det jordgubbar i Sverige på vintern? Här berättas med ärlighet och humor om vardagen utan föräldrar. Svårt är det, men barnen framställs inte som passiva offer.

LÄSLISTA
FÖR
LÅGSTADIET

*

BÖCKER

Katitzi; Katitzi och Swing (samlingsvolym 2015)

Text: Katarina Taikon

Illustration: Joanna Hellgren

DENNA VOLYM INNEHÅLLER de två första delarna i den klassiska serien om den romska flickan Katitzi. I första delen introduceras den sjuåriga huvudpersonen som länge bott på barnhem men nu flyttar till sin familj i ett tältläger. Samtidigt med läsaren lär Katitzi känna familjen och de nya villkoren. Handlingen i den andra delen utspelas i Västerbotten, under en krigsvinter. På sitt uppdrag att sälja förtennade skålar möter Katitzi och hennes syster många fördomar, men också värme och hjälpsamhet.

Lilli, farfar och norrskenet (2022)

Text: Elin Marakatt

Illustration: Anita Midbjer

I SÁPMI ÄR det eftermiddag och redan mörkt. Hemma gråter lillebror och föräldrarna tröstar och tröstar. Lilli smyger ut från huset och följer med farfar för att mata renarna i stället. Plötsligt syns ett norrsken på himlen, fladdrande i grönt och lila. I detta ljus bor förfädernas själar, och Lilli upplever hur farmor kommer med en renrajd. Hon vakar över dem, säger farfar. Bokens illustrationer i klara akvareller fångar himlafenomenets mytiska dimensioner. Boken finns på en rad olika språk, bland annat svenska, finska, meänkieli och samiska språk.

Mitt bottenliv. Av en ensam axolotl (2020)

Linda Bondestam

DET FINNS EN dubbelhet redan i titeln på denna sällsynt färgsprakande bilderbok. Den lille axolotlen ser ut som en sagofigur men existerar, dock akut utrotningshotad. Den berättar om sitt liv men hjälper också läsaren att få syn på "lunsarnas" liv, det vill säga människornas, och hur detta påverkar livsmiljön. Här kan vi bland annat gå på varumärkesjakt och söka avfall från lunsarna i havet! Till sist hittar axolotlen en likadan, och snart finns 987 nya små. Bottenlivet blev ett toppenliv – men vart tog alla lunsar vägen...?

LÄSLISTA
FÖR
LÅGSTADIET

*

BÖCKER

Nidstången. PAX (2014)

Text: Åsa Larsson & Ingela Korsell

Illustration: Henrik Jonsson

PAX-SERIEN BESTÅR av tio delar och inleds med Nidstången. Här presenteras väktarna som ska skydda det magiska biblioteket under kyrkan i Mariefred. Två bröder ska hjälpa dem. Det behövs! Bibliotekets skydd försvagas och de onda krafterna växer sig starkare. Men uppgiften är krävande och pojkarna har också sina vanliga trassliga liv. Språket i boken är lätt, tempot högt och spänningen stor – och det slutar med en cliffhanger. Detta urbana fantasy-epos är som gjort för att skapa bokslukare skolade i fornnordisk mytologi.

Presenten (2023)

Text: Emma Virke

Illustration: Emelie Östergren

DENNA SÄREGNA BILDERBOK inleds med Billys födelsedag i vår egen tid, men den tar även med läsaren till två andra tider. Detta görs med hjälp av greppet ”bok i bok i bok”, och genom faktiska håll kan karaktärerna röra sig mellan böckerna och förenas. Till exempel i en bokskog! Presenten väcker frågor om barns liv i olika tider men är också en sinnrik metaberättelse. Den handlar om boken själv, om fantasins möjligheter och litteraturens kraft. Stannar verkliga litterära karaktärer alltid i sina böcker?

Rymningarna (2018)

Text: Ulf Stark

Illustration: Kitty Crowther

BOKENS ILLUSTRATIONER FÅNGAR författarens sätt att kombinera vemod och humor. Huvudpersonen Lill-Gottfrid försöker uppfylla sin hjärtsjuka farfars önsknings. De handlar dels om att ta honom till det hus som han en gång byggt och bott i med farmor, dels om att få honom att sluta svära och börja tala vackert. Berättelsen väcker frågor om sanning och lögn, ordens makt och hur man håller någon kvar i livet – eller rustar sig för döden. En burk med lingonsylt är viktig. Kitty Crowther har erhållit ALMA-priset.

Sagan om det röda äpplet (1974)

Jan Lööf

HUR KOMMER DET sig att det gröna plastäpplet förvandlades till ett riktigt saftigt rött äpple? Varje nytt uppslag ger en ny oväntad vändning i den här berättelsen. Illustrationerna bjuder dessutom på en spännande upptäcktsfärd genom en stad som känns märkvärdigt välbekant och ändå främmande, från en tid när gubbar fortfarande gick omkring i randig kostym, hatt och käpp. De små detaljerna bildar en underbar helhet och avslöjar ibland så mycket mer än vad texten berättar. En barnboksklassiker!

LÄSLISTA
FÖR
LÅGSTADIET

BÖCKER

Stora boken om Sandvargen (2006)

Text: Åsa Lind

Illustration: Kristina Digman

HÄR HAR DE tre böckerna om Sandvargen samlats. I centrum står Zackarina som bor med sina föräldrar i ett hus vid havet. Där, på stranden, har hon funnit en sällsynt sandvarg som är lekfull, vis och som alltid har tid. I flickans liv fungerar den både som lekkamrat, säkerhetsventil och samtalspartner. Ingen fråga är för liten – eller för stor. Bokens kapitel är korta men kan fungera som utgångspunkt för filosofiska samtal utan slut. På så sätt tränas ”tänkeriet”.

Såret (2022)

Emma Adbåge

DET SAKNAS INTE dramatik när berättarjaget ramlar på skolgården och slår upp ett sår på knät. Alla flockas kring olycksbarnet och blodet lyser illrött på bokuppslaget. När den värsta smärtan gått över inträder en känsla av utvaldhet och till och med upphöjelse. Men vad kommer att hända när såret är läkt och skorpan trillat av? Här bjuds det på ett mycket fint samspel mellan text och bild, där författaren och illustratören till fullo nyttjar bilderbokens möjligheter.

Två av allt (2020)

Text: Rose Lagercrantz

Illustration: Rebecka Lagercrantz

LULU SÄGER ATT det man inte kan prata om, måste man skriva – och att barn både förstår och vill veta! Så börjar hennes man Eli skriva ner de minnen som utgör bokens handling: Elis och Lulus barndom i Transsylvanien, Lulus avsked, nazismen som smyger sig på, tiden i koncentrationsläger, åren i Sverige och resan över till USA dit Lulu tagit sig. Men framför allt handlar det om stark vänskap. Boken är vackert formgiven och illustrerad och har ett efterord av författaren samt en litteraturlista för vidare läsning.

Vem ska trösta knyttet (1960)

Tove Jansson

ETT MYCKET ENSAMT troll, ett knytt, ger sig ut på en äventyrlig färd men är alldeles för blyg för att knyta kontakter med andra. Väl framme vid havet tar allt en vändning, när ett skrutt behöver stöd och hjälp av en vän. Berättelsen är en modern klassiker som är fylld av starka känslor. Titeln tjänar som ett omkväde genom boken. Den sirliga handstilen sätter tonen i rimberättelsen, där hela muminvärlden träder fram i karaktäristiska illustrationer.

LÄSLISTA
FÖR
LÅGSTADIET

*

BÖCKER

ABC-BÖCKER

ABC (1961)

Text: Lennart Hellsing

Illustration: Poul Ströyer

PÅ VARJE UPPSLAG presenteras en bokstav, såväl versal som gemen, i en specifik färg. Här finns också en vers, färgglatt och fyndigt illustrerad, som oftast inleds med namnet på aktuell bokstavsperson, som Bagar Bengtsson, Daniel Doppsko och Ellen Dellen. Vidare förekommer små illustrationer av sådana ord som inleds med bokstaven, liksom meningar där orden allitererar. Denna ABC-boksklassiker har med sina i dubbel mening rika och roliga uppslag inspirerat många författare och illustratörer som fortsatt att verka i samma tradition.

ABC-resan (1945)

Elsa Beskow

A som i Apelsin, B som i Banan och C som i Cyklar. När Anna och Bo ska ut på sin bildningsresa i alfabetets tecken följer dockan med. Hon ska ju också lära sig! Men redan vid bokstaven D glöms hon kvar på stranden och rövas bort av E som i Ekorre. Så jagar barnen i väg över sidorna – och genom alfabetet – till rimmade verser som kommenteras av förmänskligade djur, blommor och föremål. Beskow är trogen sina beprövade grepp. Till sist återfinns dockan och barnen kommer hem. Nu kan de sitt ABC, säger Ö som i Ödla till sin fru.

Livets ABC (2020)

Lisen Adbåge

PARALLELLEN MELLAN LIVET och alfabetet är själva utgångspunkten – båda har en början och ett slut! Livslinjen och bokstäverna läggs här sida vid sida och tvinnas på ett produktivt sätt samman. Vi följer ett ”jag” från hennes första ANDETAG till sista AJÖ (och ”evigheten”). Resultatet blir både sakligt och livsfilosofiskt, humoristiskt och poetiskt. På varje uppslag finns en bokstav och vers presenterad, tillsammans med bokstavsrelaterade ord och meningar. Illustrationerna myllrar av liv. Låt läsningen ta tid!

LÄSLISTA
FÖR
LÅGSTADIET

*

ABC-BÖCKER

Sportig ABC-bok (2020)

Text: Åsa Sandell

Illustration: Malin Norlander

Sportig ABC-bok igen! (2021)

Text: Åsa Sandell

Illustration: Annabella Gustafsson

I DEN FÖRSTA av dessa två ABC-böcker möter vi bara flickor och i den andra bara pojkar. I tjejernas bok presenteras till exempel Armbrytar-Anna, och Brottar-Britta, och i killarnas bok möter vi Aikido-Alf och Balett-Bilal. Böckerna handlar även om det som finns runtomkring dessa sportprofiler. Verserna till varje bokstav är korta, rimmade och ofta ordlekande. De humoristiska färgstarka illustrationerna är i samma anda – se på Tyngdlyftar-Tage! – och visar en bakomliggande tanke om representation.

LÄSLISTA
FÖR
LÅGSTADIET

*

ABC-BÖCKER

NOVELLER

Ovetenskapliga studier. Nio bevis för saker som förmodligen aldrig har hänt (2023)

Text: Emma Karinsdotter

Illustration: Marcus-Gunnar Pettersson

KAN DET FINNAS bevis för något som aldrig har hänt? Ja, kanske är de nio noveller i denna tankeutmanande samling just detta – och därmed också ett försvar för litteratur som ”skön lögn”. Kan en pappas fingrar verkligen förvandlas till varmkorvar – och en farmor tolka uttrycket att barnbarn är livets efterrätt bokstavigt? Hur ser i så fall nästa steg ut? Här samsas det humoristiska, absurda och groteska, och illustrationerna är i högsta grad nödvändiga för helheten. Efter läsningen kan fortsatta studier i samma anda ta vid.

Dappan som försvann och andra berättelser för barn och vuxna (2003)

Anna-Clara Tidholm

DENNA SAMLING RYMMER ett slags sagor för vår tid, mer eller mindre realistiska. De befolkas av barn och vuxna som ibland tycks vilja göra uppror mot ideal och förväntningar, och kränga sig ur föreskrivna roller. Här finns flickan som ogillar aktivitetshets och vill vara ifred – och pojken som inte är nyfiken på rätt sätt eller frågar som barn ”ska”. Här har vi flickan som byter namn för att slippa flickkodade presenter – och pojken som inte vill gå hem. Hans föräldrar är ju två krävande krokodiler! Och så pappan som blev ett moln...

Sunnanäng (1959)

Text: Astrid Lindgren

Illustration: Ilon Wikland

ORDEN ”FÖR LÄNGE sen i fattigdomens dagar” inleder berättelserna Sunnanäng, Spelar min lind, sjunger min näktergal, Tu tu tu! och Junker Nils av Eka. Samtliga utgår från en bristsituation; det kan vara hunger, kärleks- och skönhetsbrist, förlust eller sjukdom. Detta skildras med en svidande realism sammanvävd med teman och motiv från saga och sägen. Här finns det överjordiska, det underjordiska, det bortomvärldsliga – och det djupt mänskliga. Berättelsernas tolkningspotential är stor, och några av dem finns i bilderboksformat.

LÄSLISTA
FÖR
LÅGSTADIET

*

NOVELLER

POESI

Djur som ingen sett utom vi (2016)

Text: Ulf Stark

Illustration: Linda Bondestam

DE KORTA VERSERNA ger en glimt av en rad okända djur. Ändå verkar de bekanta – som Nomadinen med sina ständigt nya bon, Klumpantropusen, trött och tung, eller Gulalan med sina vingar och sin halsballong. Illustratören tycks på djupet ha utforskat djurens själva essens och egenart. Fyndigt och estetiskt! Boken kan uppmuntra till skapandet av fler osedda djur. Särskilt suggestiva är Vântansdjuren som med sina ljusa blå ögon står vid havet i en ring och i evigheter har väntat på någonting. Vad kan det vara?

En bro av poesi (2021)

Idé & urval: Ann Boglind

& Anna Nordlund

Svenska Akademien

MED DENNA DIKTSAMLING för barn vill Svenska Akademien sprida glädjen att läsa och skriva. Här finns sextio dikter av äldre och nyare poeter som Almqvist och Adbåge, Blomberg och Boyacioglu samt Heidenstam och Hellsing. Ämnena bildar en bro från det lilla livet till de stora livsfrågorna. Här finns dikter om årstider, stjärnfall och korvar (som äts och blir korvar igen). Dikterna har illustrerats av femton nutida konstnärer. Med dessa kontaktytor mellan text och bild kan fler dimensioner av dikten synliggöras och nya samtal uppstå.

Halsen rapar, hjärtat slår - rim för 0-100 år! (2016)

Emma Adbåge & Lisen Adbåge

NÄR TVÅ BILD- och ordmänniskor skapar en diktbok tillsammans blir resultatet alldeles eget. Men med motiven, rytmen och rimmen ingår boken samtidigt i en tradition där vi finner Barbro Lindgren och Lennart Hellsing. Dikterna, liksom illustrationerna, spänner över ett stort register. Här finns dikter om självgoda snubbar och starka tjejer som kan en massa grejer. Här finns dikter om längtan efter det "vanliga" när allt kastats om. Här finns många fina iakttagelser, underfundigheter och humor. Boken har belönats med Hellsing-priset.

LÄSLISTA
FÖR
LÅGSTADIET

*

POESI

Ljusligheter (2023)

Text: Hanna Lundström

Illustration: Maija Hurme

DET HÄR ÄR en diktsamling fylld av ljus, och det står att finna i de mest skiftande sammanhang. I både dikt och bild, i bilderboksformat, får läsaren möta ett skimmer i körsbärsträdens blommor, men också erfara den hastiga blixten från polisens fartkamera eller ett vinande lasersvård. De ljusaste månaderna av året får en uttrycksfull tolkning i dikterna, som leder från vår till höst. Maija Hurmes illustrationer i akvarell ger även en bild med representation av etnisk mångfald och funktionsnedsättning.

Under ett rabarberblad (2016)

Lena Sjöberg

I POETEN LENA Sjöbergs verser kan det finnas både stort och smått, men även liv och död. Med naturen som fond träder stora skeenden fram, med få ord i dikterna. För visst kan det rymmas så mycket mer under ett rabarberblad än det som ögat ser? Boken är vackert illustrerad med bilder som täcker hela uppslagen i en färgskala som doftar av jord och höst. Tillsammans bildar dikt och bild en gemensam upplevelse av det som ibland bara kan uttryckas genom poesin.

LÄSLISTA
FÖR
LÅGSTADIET

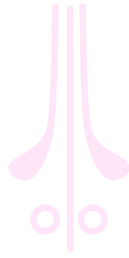
*

POESI

3

Mellanstadiet

BÖCKER

Akamella Andarnas rike (2022)

Text: Lowe Aspviken

Illustration: Peter Bergting

SPÖKHISTORIA FRÅN TORNEDALEN som utspelar sig i början av 1900-talet. Syskonen Gustava och Georg bor i Stockholm men släkten kommer från Muodoslompolo i Tornedalen. När Georg oförklarligt försvinner börjar en lika spännande som kuslig historia. Berättelsen bygger på tornedalska myter och skapar realistisk närvarokänsla genom smidig användning av ord på minoritetsspråket meänkieli. Här finns också hänvisningar till verkliga platser som ödekyrkogården Akamella. Peter Bergtings illustrationer bidrar till tidskänslan.

Boken om allting (2012)

Guus Kuijer

FILOSOFISK KORTROMAN SOM vill ge ett svar på vad som krävs för att en människa ska kunna bli lycklig. Den fantasifulle Thomas lever i en religiös familj som domineras av en våldsam pappa som misshandlar både honom och mamman. I berättelsen som utspelar sig i Nederländerna på 1950-talet skildras hur en ohållbar situation kan övervinnas genom humor och gemenskap. Språket är poetiskt och kan väcka frågor om konstnärligt berättande. ALMA-pristagare 2012.

Balladen om en bruten näsa (2012)

Arne Svingen

BART VÄXER UPP i en utsatt del av stan. Han bor i en nedgången lägenhet och trapphuset är fullt med spår efter narkomaner. Mamman är alkoholiserad och har svårt att sköta både lägenhet och arbete. En väg ut ur mörkret öppnas av vännen Ada som kommer från en annan del av stan. Allt skildras från Barts livsbejakande och kloka perspektiv, med mycket humor och romanpersoner som lever kvar. Hoppfullt om vikten av att tro på sig själv och våga. Innehåller ett efterord med skrivtips av Märten Melin.

Comedy Queen (2018)

Jenny Jägerfeld

RUNT SASHAS MAMMA var det nästan alltid ledsamt och till slut valde hon att ta sitt liv. Sasha sammanställer därför en lista på sju saker som hon måste göra för att inte bli som sin mamma. För läsaren blir det en känslomässig resa mellan skratt och gråt. I sitt efterord skriver författaren att vi måste tala mer om självmord och psykisk ohälsa, även om det är svårt. Berättelsen skildrar den gropiga resan mot självkänedom och ett nytt förhållningssätt till sorg.

LÄSLISTA
FÖR
MELLANSTADIET

*

BÖCKER

Dödskallen (2023)

Jon Klassen

I DENNA BILDROMAN i kortformat ger sig lilla Otilia ut i den kalla skogen. Hon välkomnas in i ett hus där en ensam dödskalle huserar. Otilia räddar sin nya vän från den som hemsöker honom – ett huvudlöst skelett! Denna sagolika spökhistoria berättas med korta sakliga meningar där det vibrerar under ytan, och med bilder där det vita får betydelse i den för övrigt mörka och mättade färgskalan. Bokens efterord om det transformerande minnet kan inspirera till samtal och berättarexperiment.

En liten bok om kärlek (2015)

Text: Ulf Stark

Illustration: Ida Björs

ATT BOKENS HUVUDPERSON fick namnet Fred hjälpte föga; det blev krig ändå. I den ena vågskålen finns vinterkyla, mörkläggning, ransonering och en pappa som bevakar en gräns i norr. I den andra finns kamratskap, julgransljus, en säck med julmat och barnet i mammas mage. Här ges exempel på strategier som gör det möjligt för Fred att hantera den spirande kärleken till klasskamraten Elsa, och även tomrummet efter sin pappa. Bokens illustrationer bidrar till tidsfärgen och understryker såväl dramatiken som värmen och humorn.

Ett hål (2022)

Yael Frankel

BILDERBOKEN MED ETT riktigt hål i pärmens. Hålet är en viktig del av berättelsen. Det försvinner inte, det går inte att fylla med annat. Är hålet saknaden efter någon? Det är en sorglig plats, ändå tar sig berättaren dit varje dag – för det är också varmt och inspirerande, läkande och tryggt. Hålet gör berättaren till den hon är. Poetiskt berättad med korta meningar och collage-liknande bilder. Vemodigt och trösterikt. Riktat sig lika mycket till vuxna som till barn.

Falafelflickorna (2018)

Christina Wahldén

HAWA DRÖMMER OM polishögskolan, behöver öva sig och startar en liten detektivbyrå. Det börjar alltså lekfullt, men snart ställs hon inför två svåra fall: En flicka som mot sin vilja ska giftas bort och två flickor som hotas av anhöriga för att de är kära i varandra. Nu är det inte lekfullt längre! Boken tar upp hur fall av detta slag ska hanteras, liksom information om barns rättigheter. Falafelflickorna har belönats med priset Spårhunden, och på grund av sin värme och humor kallats feelgood-deckare.

LÄSLISTA
FÖR
MELLANSTADIET

*
BÖCKER

Fågeln i mig flyger vart den vill (2017)

Sara Lundberg

I DENNA BIOGRAFI berättas i poetiska texter och bilder om den jämtländska konstnären Berta Hansson (1910–1994). Ur hennes flickjags perspektiv gestaltas livet på bondgården, och konstnärsdrömmen. Den enda som riktigt förstår Berta dör i TBC. Hur kan Bertas konstnärsdröm leva vidare? Denna bok har belönats med priser och utgör ett stycke kvinno- och konsthistoria som väcker frågor om förväntningar, drömmar och mål. Här kan också en kvinnlig skapelseberättelse spåras, ett alternativ till den av Adams skapelse på Michelangelos freskomålning.

Hajtänder (2022)

Anna Woltz

KORTROMAN OM ELVAÅRIGA Atlanta som hanterar vardagens små och stora problem genom att ge sig ut på en cykeltur runt sjön Ijsselmeer – om hon inte klarar de 360 kilometrarna kommer allt att gå fel. På cykelturen möter hon Finley som lämnat sitt hem efter ett bråk med sin mamma. Vänskap uppstår och mellan raderna blir det tydligt att Atlantas och Finleys öden speglar varandra. Resan runt sjön blir en resa inåt, mot självinsikt. Berättelsen är spännande, har en underhållande och tänkvärd dialog och här finns mycket att samtala om.

Jefferson (2018)

Jean-Claude Mourlevat

IGELKOTTEN JEFFERSON ANKLAGAS för att ha mördat sin frisör som är grävling. Jefferson och kamraten Gilbert anar att det är en människa som är skyldig och ger sig av till deras land för att lösa brottet. Boken är en smart blandning av fabel och deckare, förvånansvärt realistisk, våldsamt och humoristisk. Jean-Claude Mourlevat har skapat spännande personer i en originell värld dit läsaren gärna återvänder. Berättelsen tar upp frågan om djurens rättigheter. Fristående del i en serie. ALMA-pristagare 2021.

Kattvinden (2018)

Text: Helena Öberg

Illustration: Kristin Lidström

I DENNA BILDROMAN möter läsaren två flickor i ett nutidsplan och två pojkar i historisk tid. Genom händelser i ett hus bildas sprickor mellan tidsplanen. De leder fram till ett både faktiskt och existentiellt utforskande för personerna. Texten är lättläst, och i långa avsnitt bär endast de vidunderligt flödande illustrationerna fram historien. Därutöver öppnar de många konstreferenserna dörrar till andra fångslände öden att lära känna. Här kan, kort och gott, olika typer av läsare samlas för att tycka, tänka och tolka.

LÄSLISTA
FÖR
MELLANSTADIET

*

BÖCKER

Kulla-Gulla (1945)

Martha Sandwall-Bergström

I SMÅLAND VID 1900-talets början har en föräldralös flicka auktionerats ut till den lägstbjudande och blivit tjänstehjon hos en barnrik torparfamilj. Så småningom visar det sig att flickan är barnbarn till patron på herrgården som torpet lyder under. Nu ställs hon inför ett svårt etiskt dilemma. I denna flickboks-klassiker skildras materiella villkor som känns in på bara kroppen – grovt vadmal, bitande kyla, piskrapp. Men den rymmer också drömmar och berättelser som kan peka ut en annan riktning. Boken ingår i en serie.

Kensukes rike (2001)

Text: Michael Morpurgo

Illustration: Michael Foreman

DEN TOLVÅRIGE MICHAEL ramlar av föräldrarnas båt när de seglar över Korallhavet norr om Australien. Han flyter i land på en ö och möter en skeppsbruten japan vid namn Kensuke. Äventyrlig skildring om att finna förankringspunkter utanför familjen och bortom västerlandet. Det finns många paralleller till Daniel Defoes Robinson Crusoe, men boken fungerar också som en kommentar till sin samtid. Kartorna bidrar till det geografiska berättandet på ett kreativt sätt.

Legenden om Sally Jones (2008)

Jakob Wegelius

LÄSAREN FÅR FÖLJA gorillan Sally Jones på hennes livsresa, från födseln i den afrikanska regnskogen, via Istanbul, Trakien och Makedonien, till Port Said, Sydkinesiska sjön, Borneo och Amerika. I bild och text skildras äventyrets exotiska magi, över hav och land, längs prickade linjer på omsorgsfullt gjorda kartor. Det är en dramatisk berättelse om vänskap och skurkaktigheter. Men också om djur och människor, geografi och historia, under en tid då världens mångfald kunde utforskas via små flodbåtar och stora atlantångare.

Matilda (1988)

Text: Roald Dahl

Illustration: Quentin Blake

MATILDA VÄXER UPP i en familj som inte bryr sig om henne. I skolan möter hon en drakliknande rektor som gör saker och ting ännu värre. Men det visar sig att hon är en flicka med oanade krafter. Fantasifullt och festligt om att finna sin inre kraft och övervinna sina fiender. Personerna i berättelsen är humoristiskt skildrade och Quentin Blakes uttrycksfulla illustrationer gör det enkelt för läsaren att hänga med. En modern saga om alla barns rätt till ett kärleksfullt hem. Klassiker för unga läsare.

LÄSLISTA
FÖR
MELLANSTADIET

*
BÖCKER

Min mamma är en ängel (2020)

*Text: Gunilla Lundgren, Le Glaténgé
Pen Club*

Illustration: Amanda Eriksson

HÄR MÖTER VI Angelica som bor i ett radhus i Sverige och Flori som kommer från Rumänien. Bägge talar romska dialekter, men Flori bär konstiga kläder, har för stora skor och hennes mamma är en ängel och pappan försvunnen. Hennes svenska namn blir förstås Pippi. Men hur ska Angelica kunna hjälpa denna burksamlade Pippi? Och vilken typ av hjälp vill hon ha? Svartvita illustrationer i naivistisk stil lyfter fram centrala händelser och objekt. Boken är skriven i samarbete med unga skribenter i en romsk skrivklubb.

Nattkorpen (2021)

Johan Rundberg

EN NATT LÄMNAS ett nyfött barn till ett barnhus i 1800-talets Stockholm. I centrum för denna historiska spänningsroman om de mest utsatta människorna, särskilt barnen, står ett udda par. Det är barnhusflickan Mika och polisen Hoff som tillsammans ska lösa gåtan. De dras in i skeenden som både alstrar högspeänning och får det att lukta och osa från sidorna. Författaren väjer inte för det svåraste. Boken är första delen i en trilogi och har belönats med bland annat Augustpriset.

Odysseus pojke (2020)

Text: Annika Thor

Illustration: Ishtar Bäcklund Dakhil

HÄR BERÄTTAS ODYSSEUS äventyr ur hans väntande – och växande – son Thelemakos perspektiv. På hans ö Ithaka finns det trygga med vaggsånger och lekar, men också den oroande maktkampen. Dessutom formuleras Thelemakos frågor om ideal och identitet i relation till hjältefadern Odysseus allt tydligare. Hjälteberättelserna, ofta i form av drömmar, bidrar till att det mytiska och psykologiska flätas samman. Det här är en perfekt högläsningsbok med ett rikt språk och många bottnar.

Ronja Rövardotter (1981)

Text: Astrid Lindgren

Illustration: Ilon Wikland

DET BÖRJAR MED en åsknatt, och en flicka som föds i en borg i skogen. Lika starka och mäktiga som åskknallarna kommer känslorna mellan flickan och hennes far, rövarhövdingen, att bli. Men även känslorna mellan flickan och sonen i den konkurrerande rövarätten. Många frågor väcks om konflikter mellan generationer, mellan människor och mellan människan och det vi kallar natur. En fråga bränner: Kan flickan söka självständighet och hävda andra principer än rövarätternas urgamla – och ändå behålla sin fars kärlek?

LÄSLISTA
FÖR
MELLANSTADIET

BÖCKER

Sen kom vintern (2019)

Per Gustavsson

DEN ENA PÄRMENS insida täcks av brun päls, den andra av vit – och däremellan händer det! I spegeln upptäcker haren ett vitt strå i sin päls. Snart är hela han vit och världen utanför likaså! Men haren vill att allt ska vara som vanligt och köper inte de förklaringar som björnen presenterar. Snart upptäcker han dock att det finns fördelar med den vita pälsen. Denna bilderbok om att inte gilla förändringar erbjuder många sätt att läsa.

Tordyveln flyger i skymningen (1978)

Maria Gripe

I DENNA ROMAN, ett slags fantastisk realism, erbjuds tre småländska ungdomar ett sommarjobb som handlar om att vattna blommor i byns äldsta hus. Mycket snart ställs de inför gåtor och dras in i händelser som öppnar kanaler till gångna tider och fjärran länder. Både tordyvlar, ett schackspel och den känsliga växten *Selandria aegyptica* får betydelse. Dessutom aktualiseras naturfilosofiska frågor från äldre tid med bäring i vår egen. Vad skulle det innebära – på djupet – om ”allt levande hörer samman”?

Veras krig (2022)

Katarina Kuick

BOKEN SKILDRAR BELÄGRINGEN av Leningrad under andra världskriget. Det är ingen hjältehistoria utan en skildring av vad som sker med en stad som belägras i 872 dagar. Handlingen kretsar runt besväret med att få tag i mat och klara vardagen. I centrum står Vera och hennes familj. De slående detaljerna gör berättelsen lätt att leva sig in i och samtala om. Boken bygger på beskrivningar av belägringen i dagböcker och intervjuer med överlevare. Innehåller ett lärorikt efterord av författaren.

Vitsippor och pissrättor (2023)

Text: Oskar Kroon

Illustration: Hanna Klinthage

KAJ OCH HANS äldre bror Krister bor med sin pappa. Kaj ser upp till Krister som kan mycket och vågar vara sig själv. Men i skolan förföljs Krister av Sacke, och Kaj bestämmer sig för att hjälpa till. Berättelsen ramas in av Kaj som återger den hastigt växande konflikten och dess överraskande lösning. Det är både spännande och gripande. Hanna Klinthages bilder bidrar fint till berättelsens humoristiska stämning och den livfulla karaktäriseringen av berättelsens personer.

LÄSLISTA
FÖR
MELLANSTADIET

*
BÖCKER

NOVELLER

Anrop från inre rymden (2017)

Elin Nilsson

HÄR HAR ÅTTA jag-berättelser om flickor och pojkar på gränsen mellan barndom och ungdom samlats. De består av korta episoder där tankar och associationer vecklar ut sig – som anrop från inre rymder. Miljöerna är många och utgörs av hemmet och klassrummet, staden och landet eller semesterorten. I vardagens dramatik finns iakttagelser som skimrar och små ögonblick av storslaget liv: en traktorfärd och ett rädjurskid som – kanske – överlever. Kattungar som föds. En kyss. Detta är novellkonst!

Det osynliga barnet och andra berättelser (1962)

Tove Jansson

NOVELLER SOM FÖRTJÄNAR att bli lästa flera gånger av såväl barn som vuxna. Mest känd är titelnovellen, om Ninni som en mörk och regnig kväll kommer till Muminfamiljens hus. Hon har blivit osynlig efter att ha bott hos en ironisk tant som inte tycker om henne. En annan av novellerna handlar om hur Mumintriolet fångar den sista draken i världen, i den stora gropen till höger om pappans hängmattsträd. Illustrationerna bär Tove Janssons omiskännliga stil: enkla, motspänstiga och ödesmättade.

Framtid. 11 berättelser för mellanstadiet (2020)

Red: Katja Tydén

NOVELLSAMLING OM FRAMTIDEN, som vi egentligen inte vet något bestämt om, vare sig den ligger nära eller långt borta. Här finns en dystopisk novell om Eltons födelsedag i en framtid där regnet tagit över och solen aldrig tittar fram. Men också en fantasyberättelse om den märkliga drömfrukten som låter människorna i landet Goveli drömma om sin egen framtid. Ytterligare en av novellerna är realistisk och skildrar den sista halvtimmen fram till en bilolycka. Berättelser som i olika genrer och uttrycksätt utforskar skärningspunkten mellan nuet och framtiden.

LÄSLISTA
FÖR
MELLANSTADIET

*

NOVELLER

Skräck. Elva rysare för mellanstadiet (2017)

Red: Olivia Demant

ELVA FÖRFATTARE BJUDER på lika många rysare. Dessa varierar i omfång, och några drar åt det muntliga medan andra är mer litterära. Spänning skapas enligt ett klassiskt paradigm: natt i stället för dagsljus, fullmåne i stället för nymåne, en djup tjärn i stället för en sjö. Här finns gränsons miljöer, gestalter från andra dimensioner och modern teknik som när den sätts ur spel bidrar till spänningen. Initiala planteringar görs, stämningen stegras och när allt verkar löst sker ofta en slutlig – och kuslig – vändning.

Tolv (2023)

Lisa Bjärbo, Johanna Lindbäck & Sara Ohlsson

TOLV BERÄTTELSE OM tolv personer från samma klass vars liv korsar varandra och flätas samman. Novellerna handlar bland andra om Fatima som inte kommer överens med sin mamma, Melvin som flyttar runt på olika jour- och familjehem och Husse som kan gå hur långt som helst när han är tillsammans med Molly. De episodiska novellerna frambringar en myllrande bild av alla de liv och historier som möts i skolans klassrum dag efter dag. Vardagligt om relationer och konflikter, vänskap och ensamhet. Kan även läsas som en kollektivroman.

LÄSLISTA
FÖR
MELLANSTADIET

*

NOVELLER

POESI

Folk. Främlingar och vänner - nån du kanske känner! (2019)

Emma Adbåge & Lisen Adbåge

EN MÄNNISKAS RELATIONER till ”folk” kan se mycket olika ut. Folk kan vara någon man bara mött – eller någon man fött! Dikterna i denna samling handlar om stora och små, om den blyga och de mer spralliga, och om de som gillar starka kryddor eller bara vill fika. Här finns dikter om allt från lukten i en allvädersstövel till tankar om döden. Dikterna samtalar med föregångare som Hellsing, Bornemark och Wieslander – ja, en hel tradition! Illustrationerna är gjorda i olika tekniker men har det myllrande anslaget gemensamt.

Livet, ju. En samling dikter (2023)

Text: Märten Melin

Illustration: Sofia Falkenheim

PRECIS SOM LIVET är denna diktsamling fylld med känslor av olika slag och magnitud. Dikterna är hämtade ur författarens tidigare produktion och organiserade i fem teman, från ”Jag” till ”På liv och död”. I en dikt funderar diktjaget över hur känslorna kan vara så stora – som kärlek – men ändå rymmas i människor som är så små. I en annan väcks frågan om man kan lära sig att landa om man aldrig har lärt sig att flyga? Temana binds samman av den vackra formgivningen och de diskreta illustrationerna i svart, vitt och tilläggfärgen gult.

Livet och lite annat. Verser om stort och smått (2022)

Lena Sjöberg

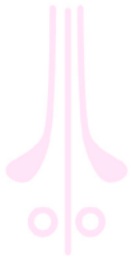
DETTA ÄR EN samling illustrerade dagsverser med rim och rytm och ett rikt innehåll. Bokens omslag med ett huvud vars hår formar sig till en trädkronas grenar, ger en antydning om innehållets riktning och spännvidd. Här finns både kroppen, tiden och döden med, i såväl humoristiska som allvarliga verser. Många dikter är det lätt att träda in i, men några är det svårare att komma ut ur – och det är positivt!

LÄSLISTA
FÖR
MELLANSTADIET

*

POESI

Regn (2018)

Anders Holmer

I DENNA BILDERBOK med en haikuliknande dikt på varje uppslag görs nedslag på olika platser på jorden. Den gemensamma nämnaren är regn, men inte bara i form av vatten utan också frön, sand och blommor. Här ställs vi inför hav, vidder och djup, liksom det minsta lilla, som den lösa tanden i munnen eller regnvåta skalbaggen på stigen. Dikterna och bilderna är beroende av varandra, och varje uppslag är en egen berättelse att dröja kvar i. Längre. Inte minst kan de väcka funderingar över perspektiv, känslor och ljudbilder.

Tid för poesi (2024)

Idé och urval: Ann Boglind &

Anna Nordlund

Svenska Akademien

MED DENNA DIKTSAMLING vill Svenska Akademien sprida glädjen att läsa litteratur tillsammans. Samlingen utgörs av dikter från 1600-talet och framåt. Här är både Göran Greider och Erik Gustaf Geijer representerade, liksom Laleh Pourkarim och Henry Parland. Det finns en dikt för varje vecka under året, och tid är ett centralt tema. Liksom i föregångaren En bro av poesi har dikterna illustrerats av femton nutida konstnärer. Med dessa kontaktytor mellan text och bild kan fler dimensioner av dikten synliggöras och nya samtal uppstå.

LÄSLISTA
FÖR
MELLANSTADIET

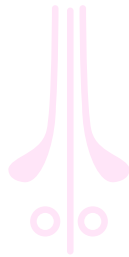
*

POESI

4

Högstadiet

ROMANER

Agnes Cecilia - en sällsam historia (1981)

Maria Gripe

NORA ÄR FÖRÄLDRALÖS och bor hos släktingar som också är hennes fosterföräldrar. I det gamla huset som Nora på något konstigt sätt känner sig hemma i börjar underliga saker att hända. Steg hörs, en bok ramlar ur bokhyllan och en klocka börjar gå baklänges. Något vill meddela sig med Nora, en historia vill bli berättad. Vad som kan tyckas vara en spökberättelse är också en berättelse om att komma till insikt om hur mättad och magisk verkligheten kan vara. Om man bara öppnar sina sinnen för det okända.

Anne Franks dagbok (1947)

Anne Frank

FAMILJEN FRANK FLYR till Holland när hotet från nazisterna blir alltför påträngande i Tyskland. När Tyskland invaderar Holland måste de fly igen, denna gång till en dold vind i ett hus i Amsterdam. Tillvaron i familjens gömställe skildras genom den trettonåriga dottern Annes dagbok. Under två år får vi ta del av familjens liv och Annes funderingar som tonåring. Dagboken avslutas två dagar innan familjen avslöjas och Anne förs bort till förintelslägret Bergen-Belsen. Där avlider hon ett halvt år senare.

Barnens ö (1976)

PC Jersild

DET ÄR TÄNKTT att den snart elvaårige Reine ska tillbringa sommaren på kolonin Barnens ö i Stockholms skärgård, medan hans mamma reser för att arbeta på lasarettet i Uddevalla. Vad hans mamma inte vet är att Reine tänker strunta i att åka till kolonin och i stället bo ensam i lägenheten under sommaren. Under två sommarmånader utforskar Reine världen omkring sig och försöker lösa de stora livsfrågorna: Finns Gud? Vad är döden? Varför fortplantar vi oss på det sätt som vi gör?

LÄSLISTA
FÖR
HÖGSTADIET

*

ROMANER

Brev till mamma (2008)

Teresa Cárdenas

EN AFRO-KUBANSK tonårsflicka skriver brev till sin mamma som har dött. De korta breven återger en kärlekslös vardag fylld av rasism, misshandel och förtryck, men också av längtan och hoppfullhet. Brevformen gör boken lättläst men också tänkvärd och gripande. Berättelsen växer i tomrummet mellan breven och mellan raderna. Fin och kritisk skildring av den afro-kubanska befolkningens situation med magiska inslag från Yoruba-religionen. En klassisk brevroman i kort format som kan inspirera till eget skrivande.

Brun flicka drömmer (2014)

Jacqueline Woodson

SJÄLVBIOGRAFISKT OM ATT växa upp som svart flicka i USA. Minnesbilder från familjens liv i Ohio och New York flätas samman med släktens historia till en berättelse om rätten att få existera som alla andra. En poetisk berättelse om att finna sin röst och bli författare. Levandegör medborgarrättsrörelsens kamp och hur rassegregering formade relationerna mellan svarta och vita på 1960-talet. ALMA-pristagare 2018.

Carrie (1974)

Stephen King

CARRIES HÄMND PÅ sina plågoandar är en ryslig men också vemodig och mångtydig berättelse. Med sin gåtfulla kraft kan hon få saker att hända med blotta viljan. Skildringen av Carries upptäckt av vem hon är och vad hon kan göra, vävs samman med vetenskapliga rapporter och vittnesskildringar. Romanen liknar en fiktiv dokumentär som låter läsaren närma sig det som sker från olika håll. En inflytelserik debut som fortsätter att ställa oroande frågor: Vad är synd och hur ska vi bete oss mot våra medmänniskor? Klassiker i skräckgenren.

En studie i rött (1887)

Arthur Conan Doyle

”JAG SER ATT ni varit i Afghanistan”, säger Sherlock Holmes till doktor Watson första gången de möts. Senare får vi veta hur Sherlock Holmes med en oöverträffad slutledningsförmåga kan konstatera detta utan tidigare kännedom om Watson. En studie i rött är den inledande berättelsen om deckarparets många kriminalfall, nedtecknade av den observante men förundrade Watson. Här sätts standarden för den framtida kriminalromanen med en skarpsinnig och excentrisk privatdetektiv i huvudrollen.

LÄSLISTA
FÖR
HÖGSTADIET

*

ROMANER

Flugornas herre (1954)

William Golding

ETT FLYGPLAN MED skolpojkar störtar på en ö i Stilla havet. Inga vuxna överlever och pojkarna är strandade på vad som verkar vara ett paradiset. Men frihetskänslan övergår snart till en mörk kamp för överlevnad. Skildringen av hur ondskan tränger fram bakom pojkarnas civiliserade yta sker mot bakgrund av andra världskriget och hotet från atombomben. Är människan i grunden ond och självisk eller god och omtänksam? Klassiker i traditionen efter Robinson Crusoe.

Himlabrand (2021)

Moa Backe Åstot

DEN SEXTONÅRIGE RENSKÖTAREN Ante i Jokkmokk blir kär i barndomsvännen Erik. Han söker på Flashback och undrar om det finns andra samer som blir kära i någon av samma kön. Boken väver samman de samiska traditionerna och språket med samtidens nya möjligheter till en varm kärlek som står helt på egna ben. Finkänsligt om hur två unga människor trevande och passionerat närmar sig varandra. Samtidigt en eldfångd uppgörelse med Sveriges koloniala historia.

Hjärtans fröjd (1992)

Per Nilsson

I EN BERÄTTARTEKNISKT uppfriskande och medryckande historia får vi i nutid och i återblickar ta del av den ”unge mannens” första stora kärlek, den rödhåriga ”Hjärtans fröjd” som han ser för första gången på bussen till skolan. De tvära kasten mellan gränslös eufori och självmordsplanering skildras trovärdigt och med ett inbyggt spänningsmoment som gör att man fortsätter läsa. Går det att vara vänner om någon är kär i den andra?

Inuti huvudet är jag kul (2018)

Lisa Bjärbo

MEDRYCKANDE REALISTISK BERÄTTELSE med populärkulturella referenser. Liv flyttar med sin pappa från Stockholm till ett fallfärdigt hus i Småland där en ny gymnasieskola och förhoppningsvis nya vänner väntar. Livs sociala pappa är hennes trygga punkt. Självt vill hon helst slippa all uppmärksamhet, och panik- en kring sociala situationer ligger hela tiden nära. Med tiden får hon kontakt med nya människor som visar sig vara annorlunda än hennes gamla kompisar.

LÄSLISTA
FÖR
HÖGSTADIET

*

ROMANER

Janne, min vän (1985)

Peter Pohl

PLÖTSLIGT DYKER DEN rödhåriga Janne upp från ingenstans och blir en del av gänget. När Krille är med Janne öppnas livet mot en spännande och farlig värld bortom skolans planlagda vardag. Berättelsen om Janne börjar med att han är försvunnen och eftersöks av polisen. Krille berättar vad han sett och vet om den mystiske kamraten. En spännande och gripande historia rullas upp. Klassisk ungdomsroman som skildrar Södermalm på 1950-talet, med inslag av Stockholmsslang.

Kyrkdjävulen (1994)

Mikael Niemi

NÄR KLASSENS HISTORIELÄRARE vid ett besök i kyrkan i Pajala visar upp den djävulsstatyett som förvaras där börjar oförklarliga saker hända. Huvudpersonen Matti och hans två vänner Simon och Malin dras in i en kedja av mer eller mindre övernaturliga och mystiska händelser. Vid sidan av huvudberättelsen får vi ta del av Mattis tankar om sitt förhållande till sitt ursprung och sin kulturella hemhörighet i Tornedalen, konkretiserat i frågan om han ska lära sig finska eller inte.

Lila Hibiskus (2003)

Chimamanda Ngozi Adichie

HUR LEVER MAN under förtryck – i familjen, religionen och samhället – och hur kan man frigöra sig? I denna berättelse för den femtonåriga Kambili ordet. Hennes familj anföras av en far som i det yttre kritiserar det nigerianska styrelseskicket, men som i hemmet är en tyrann och religiös fanatiker. Vi får följa hur Kambili bokstavligen och bildligt kan börja skönja friheten och en ny framtid efter de mörka åren i ett postkolonialt Nigeria.

Maresi. Krönikor från Röda klostret (2014)

Maria Turtschaninoff

MARESI LEVER I ett kloster på ön Menos tillsammans med flickor och kvinnor som har dragit sig undan männens värld. Hon tillbringar dagarna i klosterskolan och på biblioteket när hon inte arbetar med att skörda de dyrbara röda snäckorna på öns stränder. En dag anländer Jai som flyr från sin förtryckande far och det blir snart uppenbart att han är ute efter hennes liv. Övärldsfantasy som omsorgsfullt skapar en tät och suggestiv men också tankeväckande värld.

LÄSLISTA
FÖR
HÖGSTADIET

*

ROMANER

Möss och människor (1937)

John Steinbeck

EN KLASSIKER OM den lilla människans utsatthet. Två lantarbetare som lever från dag till dag. Lennie är stor och stark, men inte så begåvad. Han är snäll och vill väl, men det blir ofta ändå fel och tragedin är inte långt borta. George är Lennies enda vän och den som tar honom i försvar mot en oförstående omvärld. George är också den som berättar för Lennie om deras gemensamma dröm om en liten egen gård där Lennie ska få föda upp sina egna kaniner. John Steinbeck tilldelades Nobelpriset i litteratur 1962.

När hundarna kommer (2015)

Jessica Schiefauer

NÄR VÅLDET TAR över och styr unga människors tillvaro kan fruktansvärda saker hända. En ung människas liv släcks av ett oförsonligt och svårförståeligt hat. I efterdyningarna av ett mord förändras människors liv oåterkalleligt. Kärleken mellan två unga kämpar för att överleva, men oddsen för lycka är små. De destruktiva krafterna är så starka att de tar över även det allra vackraste. Det finns hopp, men det tar tid innan ljuset sakta kommer åter.

Om detta talar man endast med kaniner (2013)

Anna Höglund

BILDERBOK OM EN kanin med mycket känsliga sinnen. Att vara en kanin är att inte riktigt smälta in och det blir gärna fel när man försöker säga något som låter rätt. Bilderbokens olika uppslag formar sig till en berättelse om en rädd kanins vardag. Men tagna var för sig framstår de som poetiska visdomsord att utforska och fundera över. Bildernas referenser till andra kända konstverk ger en ytterligare dimension åt skildringen av utanförskap och gemenskap. Årets svenska bilderbok 2014.

Pappan och havet (1965)

Tove Jansson

DET HÄR ÄR berättelsen om vad som händer när Muminpappan inte känner sig behövd. För att han ska kunna uppfylla den självpåtagna uppgiften att skydda och ta hand om sin familj måste de komma bort från den trygga Mumindalen. Familjen reser med den egna båten till en ö långt ute till havs. Vistelsen blir fylld av utmaningar och de hamnar till slut ”i en trasslig härva av skrämset”. Berättelsen är på ytan måhända en saga om några egensinniga troll, men rymmer tankar, poesi och naturmystik som blir angelägna för oss alla.

LÄSLISTA
FÖR
HÖGSTADIET

ROMANER

Stjärnlösa nätter (2011)

Arkan Asaad

ROMANEN BYGGER PÅ författarens egna erfarenheter och skildrar hur den nittonårige Amår pressas att gifta sig med sin kusin vid ett besök i Irak. Ett laddat vittnesmål om att slitas mellan familjens traditioner och sin egen individuella lycka. Språket är okonstlat och berättelsen gestaltar träffande hur svårt det är att göra rätt i en omöjlig situation. Boken fick Stiftelsen Teskedsordens bokpris 2011.

Ingen normal flyttar hit (2020)

Pär Sablin

FÖRSTA BOKEN OM Joar och hans kompisar i det lilla samhället Sävaträsk. Lukas från Stockholm besöker på sommarlovet sin farfar och blir kompis med Joar. När Joar inte arbetar med sin epa är han nere på torget och tittar efter Minna. En samtida och engagerande skildring av kärlek och gemenskap – men också av närvarande och frånvarande föräldrar. Skildringen är psykologiskt trovärdig och lyckas bygga en levande värld i det lättlästa formatet som läsaren gärna återvänder till.

Tatueraren i Auschwitz (2018)

Heather Morris

LALE SOKOLOV HAR uppgiften att tatuera in nummer på sina medfångar i koncentrationslägret. För att hantera detta stänger han av sina känslor – tills han möter Gita. Mänsklighetens mörka och grymma historia skildras här, men också kärlekens kraft. Romanen är skriven i presens med ett enkelt språk. Den är baserad på en sann kärlekshistoria men ska inte läsas dokumentärt. Här väcks frågor om överlevnad, skuld och vad som är rätt och fel.

Trollkarlen från Övärlden (1968)

Ursula K. Le Guin

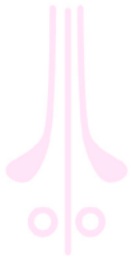
HEDEN FÖDS I en fattig familj på ön Gont och växer upp till den omtalade drakmästaren Ged. Berättelsen följer honom från magikerskolan på ön Roke till uppgörelsen med Skuggan i Övärldens utkant. Le Guins fantasivärld jämförs inte sällan med J. R. R. Tolkiens och utgör en milstolpe i traditionen före Harry Potter. Det är en poetisk och suggestiv skildring av hur Ged möter det onda som också är en mörkare del av honom själv. Till sin hjälp på resan har läsaren en detaljerad karta över Övärlden. Klassiker i fantasygenren.

LÄSLISTA
FÖR
HÖGSTADIET

*

ROMANER

Vi ska ju bara cykla förbi (2022)

Ellen Strömberg

KOMPISARNA MANDY OCH Malin går i nian och är på väg mot något nytt. De rör sig från barndomens tråkiga vardag, ut mot det äventyr som den unga vuxenheten kan förväntas vara. Till bokens styrkor hör de ömsint tecknade personerna och skildringen av längtan och osäkerhet. Boken har ett rappt, humoristiskt och livsfilosofiskt jag-berättande, och formar sig till en protest mot alla påtvingade livsval. Augustpristagare 2022.

Yani (2022)

Nora Khalil

NÄR AMIR FÅR ett utvisningsbesked försöker vännerna Rayan och Caspian ordna så att han får stanna. Historien berättas av Rayan som håller noga koll på allt som sker runt omkring honom. Han stöttar sin klasskamrat Wahida vars bror blir brutalt ihjälskjutet med flera skott i benen, magen och huvudet. Men han har också en egen sorg att bära. Romanen talar emot förenklade skildringar av förorten med en tonsäkerhet som stannar kvar. En humoristisk men också gripande berättelse som tar ungdomars vardag på allvar.

LÄSLISTA
FÖR
HÖGSTADIET

*

ROMANER

NOVELLER

14 februari (2009)

Jonas Karlsson

GYMNASIEELEVEN PETER SITTER på en lektion i svenska när elevkårsgruppen kommer in för att dela ut alla hjärtans dagrosor. Representanterna från elevkåren läser upp namn efter namn på elever som får gå fram och ta emot sina rosor, men Peter ropas aldrig upp. Hur skapas och bevaras maktordningar på en skola? Hög igenkänningsfaktor i Jonas Karlssons novell som handlar om hierarkier, utanförskap, avund, vända och vänskap.

Att döda ett barn (1948)

Stig Dagerman

STIG DAGERMANS KLASSISKA novell skrevs på beställning för att bilda opinion kring frågan om hastighetsbegränsningar i trafiken, något som vid tidpunkten avskaffats på svenska vägar. Ett kärlekspar är ute tidigt för en bilutflykt, en barnfamilj gör sina morgonbestyr. När mannen i hög fart kör förbi familjens hus krockar han med barnet som just skickats ut på ett ärende. Den dödliga olyckans för- och efterspel skildras ingående och brutalt drabbande ur alla inblandades perspektiv.

Bastutronen (2020)

Axel Åhman

KOMISKT OCH ÖSTERBOTTNISKT om manlighet. En ung man kliver in i en finsk simhallsbastu och slår sig av misstag ner på bastutronen, det vill säga platsen med tillgång till två ämbar och den enda skopan. Sedan följer en överhettad kamp mot de andra bastubadarna; äldre män med lång bastuvana och därmed hög status.

Bortbytingen (1915)

Selma Lagerlöf

ETT BONDPAR BLIR bestulna på sin son av ett troll som lämnar sitt eget barn kvar. Mannen vill överge bortbytingen, men kvinnan kan inte förmå sig till det. Hon tar i stället hem trollungen och sköter den som sin egen, trots makens och tjänarnas växande hat mot både henne och bortbytingen. Det visar sig till sist att hennes godhet och offer är det enda som räddar sonen och gör att han kan återvända hem. Bortbytingen är en fantasieggande berättelse som dessutom ger inblick i svensk folktro. Selma Lagerlöf tilldelades Nobelpriset i litteratur 1909.

LÄSLISTA
FÖR
HÖGSTADIET

*
NOVELLER

Ett halvt ark papper (1903)

August Strindberg

EN UNG MAN i färd att flytta hittar en papperslapp med telefonnummer kvarglömd i hallen. Genom de nummer som står där återupplever han sitt liv tillsammans med den nyligen bortgångna Alice, via telefonnummer till bland annat blomsterbud, möbelhandlare, barnmorska och slutligen begravningsbyrån. Strindbergs novell är en gripande och förhållandevis lättläst kärlekshistoria med en nyskapande och originell form.

Den sista vägen (1947)

Rachel Korn

VEMS LIV SKA offras? Det är den brutala frågan en judisk familj ställs inför i ett tyskkontrollerat område 1942. Om de inte väljer en familjemedlem för deportation kommer nazisterna att föra bort hela familjen. Sömlöst får vi vandra mellan några i familjen och deras tankar om det omänskliga beslut de måste fatta.

Den svarta katten (1843)

Edgar Allan Poe

DEN SVARTA KATTEN är en av världens mest lästa och älskade skräckhistorier. Från fängelset berättar en namnlös man om hur han i alkoholtriggade vansinnesutbrott mördar först sin katt och senare sin fru. Hans brott avslöjas av den nya, identiska katt som kommit för att hemsöka honom, en katt som kanske är ett förkroppsligande av hans samvete. Det är en kuslig och obehaglig berättelse, men också en psykologisk studie av en förövares drivkrafter och samvetskval.

En sann historia (2018)

Olga Tokarczuk

EN PROFESSOR PÅ en konferens i ett främmande land passar på att promenera i staden. På väg tillbaka till hotellet får han syn på en kvinna som faller och slår sig illa. När professorn försöker hjälpa kvinnan blir han misstagen för att vara någon han inte är. Han flyr och allt går fel. En berättelse om missförstånd och om hur vi betraktar den andre. Olga Tokarczuk fick Nobelpriset i litteratur 2018.

LÄSLISTA
FÖR
HÖGSTADIET

*

NOVELLER

Frisöndagen (1938)

Harry Martinson

I ÅTTA ÅR lovas en kvinna av sin familj en söndag fri från hushållsarbete och en resa ut på den landsbygd som hon efter ett liv i staden bara har en vag minnesbild av. Till sist gör mamman själv slag i saken och flyr plikterna för en dag. Men inte ens ensam på landet kan hon undkomma det mentala ok som tidens kvinnoroll utgör, både i familjen och i samhället. Genom skildringen av familjens självbedrägeri och mammans sviktande självkänsla väcker novellen frågor om hur vi bör behandla varandra. Harry Martinson tilldelades Nobelpriset i litteratur 1974.

Juan-les-Pins (2017)

Sandra Beijer

DET ÄR FYRA månader kvar av årskurs åtta. De tre bästa vännerna ska äntligen få åka till franska rivieran. Drömmen är så stark att till och med den besvärliga skolgången blir uthärdlig. I väntan förvandlas klassrumsfönstren till ovala flygplansfönster och skolmatsalens potatismos till en sydfransk sandstrand. Bitterljuvt i jag-form med lätt och vackert språk om eskapism, vänskap och längtan efter att bli någon annan än den man är.

Kyssten (1907)

Hjalmar Söderberg

EN FLICKA OCH en pojke sitter bredvid varandra och fantiserar om att kyssas. Han är egentligen mer intresserad av en annan och rädd för vad som ska hända om de blir påkomna. Hon planerar i förväg hur hon kränkt ska reagera på att han tar sig sådana friheter. När kyssten väl kommer blir de i stället sittande länge och bekänner till sist sin eviga kärlek för varandra. Söderbergs klassiska novell är en rar och lättillgänglig kärlekshistoria med hög igenkänningsfaktor.

Min son blir inte snickare (1941)

Karin Boye

KARL-GUNNAR ÄLSKADE träslöjden i lågstadiet men vantrivs i övrigt i skolan. När han några år senare får ett ärende till ett snickeri väcks längtan att få ägna sig åt träslöjden igen. Genom en framväxande vänskap med snickaren börjar Karl-Gunnar drömma om en ljusare framtid än den familjen stakat ut åt honom. Men omgivningen, med pappan i spetsen, förbjuder honom att överge studierna för ett praktiskt yrke. Boyes novell kretsar kring klass, drömmar och vikten av att själv få forma sitt liv.

LÄSLISTA
FÖR
HÖGSTADIET

*

NOVELLER

Svalor är idioter! (1936)

Ivar Lo-Johansson

I GRÄNSLANDET MELLAN lek och sadism hittar en grupp statar-barn på olika sätt att plåga fåglar och insekter. En särskild fascination väcker svalorna, som vuxenvärlden hyser sådan vördnad för. Med stor omsorg bygger barnen falska svalbon, och när svalorna inte låter sig luras måste de tvingas. Svalor är idioter! är en del av Lo-Johanssons novellsvit om statarnas livsvillkor och behandlar teman som fattigdom och utsatthet, gruppdynamik och vad som väcker vår inneboende brutalitet.

Vänner, ur Korridorer. 12 noveller om högstadiet (2020)

Ester Roxberg

ELLA SER UPP till sin kompis Kitty, som är rebellisk och inte backar för någon, inte ens de tuffa killarna på skolan. Under en husvagnssemester med Kitty, hennes mamma och mammans nya kille inser Ella att vännernas liv skiljer sig åt på fler sätt än hon trott. Fartfyllt om två flickors vänskap med det sociala arvet som fond.

LÄSLISTA
FÖR
HÖGSTADIET

*

NOVELLER

POESI

C-dur (1962)

Tomas Tranströmer

Du har tappat ditt ord (1933)

Nils Ferlin

Elda under din vrede (1979)

Ingrid Sjöstrand

I rörelse (1927)

Karin Boye

Jag hade rena händer (2016)

Ingvild Lothe

**Jorden kan du inte göra om
(1954)**

Stig Dagerman

**pappa. du har ingenting att
säga när du ringer (2015)**

Rupi Kaur

Skräcken (1944)

Anna Greta Wide

Slutet och början (1993)

Wisława Szymborska

Sommarräkning (1966)

Sonja Åkesson

LÄSLISTA
FÖR
HÖGSTADIET

POESI

Solnedgång på havet (1883)

August Strindberg

Spela kula (1926)

Sten Selander

Stjärnorna (1916)

Edith Södergran

Valtal (2007)

Ulf Karl Olov Nilsson (UKON)

Var inte rädd för mörkret (1920)

Erik Blomberg

LÄSLISTA
FÖR
HÖGSTADIET

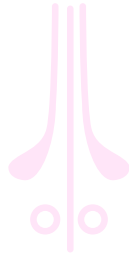
*

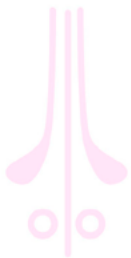
POESI

5

Gymnasiet

ROMANER

Allt går sönder (1958)

Chinua Achebe

EN POSTKOLONIAL KLASSIKER. Berättelsen följer huvudpersonen Okonkwo, men den handlar också om hur hela det gamla samhället där Ibofolket bor förändras fullständigt när européerna börjar etablera sig i Afrika. Genom att följa Okonkwos liv får vi en inblick i vad denna förändring innebär för de människor som har levt mycket traditionsbundet, men som plötsligt ser hur det mesta förändras. Achebe är inte okritisk till det gamla, men de nya herrarnas oförsonlighet framgår tydligt.

Ankomsten (2006)

Shaun Tan

ORDLÖS KLASSIKER MED ett imponerande antal bilder. Boken handlar om en ensam människas möte med ett främmande land. Huvudpersonen lämnar sin familj och ger sig ut på en oviss resa. Färgval och inramningar bidrar till bildernas betydelse och sätter fokus på ordlösa sätt att kommunicera. Hela uppslag varvas med mindre bilder i långa sekvenser. Läsaren får engagera sig med tankar och känslor för att fylla tomrummet mellan bilderna. Här synliggörs den viktiga skillnaden mellan att beskriva och att tolka bilder och det liv som bilderna gestaltar. Shaun Tan tilldelades ALMA-priset 2011.

Bror (2023)

Alex Khourie

SPÄNNANDE OM ATT välja kriget och förlora sig själv. Romanen skildrar Husseins och hans kompisars väg in i gängkriminalitet i förorten Alby. Det är drivet och lyhört, med ett poetiskt och våldsamt språk. Skrivet från Husseins egen synvinkel. De rappa och trovärdiga dialogerna skapar en stämning av gemenskap. Det är rakt igenom klaustrofobiskt men också klargörande om Hussein och hans tillvaro. Nominerades till Nordiska rådets ungdomslitteraturpris 2024.

LÄSLISTA
FÖR
GYMNASIET

*

ROMANER

Där allt var bra (2018)

Tamara Bach

KORTROMAN OM BEN som tillbringar en påsk i farfars gamla stuga tillsammans med sin storasyster Annika. Hon som alltid har varit den förnuftiga av syskonen har precis börjat plugga på universitetet. Ben har hoppat av gymnasiet och vet inte längre vart han är på väg. Med ett subtilt och överraskande språk skildras ingenmanslandet mellan ungdom och vuxenhet. Att återvända till stugan är att återvända till den plats där allt en gång var bra. Kan syskonen fortfarande mötas?

De små tingens gud (1997)

Arundhati Roy

TVILLINGARNA RAHEL OCH Estha möts i den sydindiska hemstaden. De har varit ifrån varandra under två decennier. De skildes åt efter att deras mor Ammu blivit påkommen med att ha en kärleksaffär med den kastlösa och oberörbara snickaren Velutha. Den tragiska familjehistorien berättas mot en fond av religiösa, politiska och kulturella regler och hinder. Språket förmedlar Indiens dofter, färger och ljud.

Doktor Glas (1905)

Hjalmar Söderberg

EN DEPRIMERANDE LEDA drabbar Doktor Glas en varm sommar i Stockholm i slutet av 1800-talet. Den stora handling som han längtar efter att utföra kommer då till honom i Helga Gregorius gestalt. Hon vill slippa ifrån makens, pastor Gregorius, krav på sex. Doktor Glas har plötsligt makt och möjlighet att styra över liv och död. Helgas lycka ställs mot pastor Gregorius liv. I dagbokens form får vi följa hur doktor Glas reflekterar över olika möjliga handlingsalternativ och deras konsekvenser, allt inbäddat i en av våra klassiska Stockholmsskildringar.

Fåglarna (1957)

Tarjei Vesaas

VESAAS BOK ÄR en kärleksfull skildring av hur det är att ses som udda av sin omgivning. Mattis vill väl och han vill vara som alla andra och också bidra med sitt arbete till hushållet, men det går inte alltid som han vill. Mattis har andra gåvor, och när morkullan flyger i skymningen betyder det mer för honom än för andra som bara ser en fågel. Mattis liv är inte lätt och han vare sig förstår eller blir förstådd av andra människor, men Vesaas skildrar honom ändå med stor värme.

LÄSLISTA
FÖR
GYMNASIET

*

ROMANER

Främlingen (1942)

Albert Camus

MÄNNISKAN ÄR FRI att välja – eller tvungen att välja – och varje val får konsekvenser. Meursault, den vanliga människa som är huvudperson i denna berättelse, kan uppfattas som amoralisk. Tog han hand om sin döende mor? Varför hjälper han till med ett brev som leder till att en kvinna misshandlas? Älskar han Marie, och varför skjuter han en man på stranden så att denne dör? Hade allt sett annorlunda ut om han tyckt att det var värt pengarna att besöka sin döende mor? Albert Camus fick Nobelpriset i litteratur 1957.

Förvandlingen (1915)

Franz Kafka

KLASSISK KORTROMAN OM Gregor Samsa som en morgon vaknar upp och känner sig som en jättelik och klumpig insekt. Att vara en insekt ställer alla vardagens sysslor och relationer på ända. Gregor stänger in sig på sitt rum och följer häpet sin familjs reaktioner genom dörrspringan, samtidigt som de betraktar honom med stigande avsmak. Berättad i tredje person men från Gregors perspektiv. Mångtydig roman med egendomlig stämning som är både verklig och drömlig.

Göra sig kvitt Eddy

Bellegueule (2014)

Édouard Louis

SJÄLVBIOGRAFISK KORTROMAN OM Eddy som växer upp i en liten bruksort i norra Frankrike. Berättelsen formar sig till en skoningslös uppgörelse med den egna uppväxten i ett fattigt arbetarhem – en förhatlig tillvaro fylld av vilsna och söndersupna män, rasism, homofobi och pennalism. Men romanen är också en inläggande skildring av hur det kan vara att upptäcka sin egen sexualitet och ta sig vidare från sociala mönster som begränsar.

LÄSLISTA
FÖR
GYMNASIET

*

ROMANER

Hunden (1986)

Kerstin Ekman

ATT SE VÄRLDEN med en hunds ögon är något speciellt. Ekman får oss verkligen att förstå hur det är att vara en annan varelse med både liknande och helt annorlunda tankar om livet. Hundens liv är ordlöst men fångas ändå av författaren så att vi kan förstå det. Respekten för ett liv som inte är mänskligt är grundmurad i denna skildring av det som alla levande varelser har gemensamt: livsviljan. En berättelse som också klart visar att naturen har ett liv oberoende av människan.

Intet (2010)

Janne Teller

FILOSOFISK KORTROMAN OM människans längtan efter livets mening. Pierre Anthon kommer en dag på att livet inte har någon mening och klättrar upp i ett träd. Där sitter han och trakasserar klasskamraterna med sin visdom om alltings intighet. De bestämmer sig för att motbevisa honom. Insiktsfullt men också utmanande om vad som ger betydelse i våra liv. En absurd, våldsam och mångbottnad berättelse som tänjer på gränserna för vad ungdomslitteratur kan vara.

Jellicoe Road (2006)

Melina Marchetta

DEN SJUTTONÅRIGA TAYLOR går sista året på internatskolan Jellicoe School. Hon hamnade där när hon som elvaåring övergavs på 7-eleven av sin mamma och omhändertogs av Hannah, som blir hennes beskyddare. Hannah skriver på en roman som Taylor får ta del av i fragment. Hon anar att den har beröringspunkter med hennes eget liv. Under berättelsens gång vävs de händelser som pågår i nutid, som konflikter med andra skolor i närheten, samman med Taylors förflutna.

Kejsarn av Portugallien (1914)

Selma Lagerlöf

DEN FATTIGA TORPAREN Jan i Skrolycka älskar sin dotter Klara Gulla så till den grad att han, när hon lämnat hemmet för att hjälpa till med familjens ekonomi, förlorar greppet om verkligheten och utnämner sig själv till Kejsare av Portugallien. Faderns galenskap blir en belastning för familjen och den älskade dottern när hon så småningom kommer hem. Frigörelse och försoning mellan generationer har här en av sina starkaste berättelser.

LÄSLISTA
FÖR
GYMNASIET

*

ROMANER

Kvinnor och äppelträd (1933)

Moa Martinson

GENOM SALLY OCH Ellen ges en skildring av livet för de sämst ställda i Sverige i början av 1900-talet. De utgör det sista ledet i ett kvinnligt släkträd som sträcker sig tre generationer bakåt. Då inledde Mor Sofia och Fredrika kampen mot smuts, fylleri och ett tyngande barnafödande genom att bada en gång i veckan. Samtidigt som berättarstilen är drastisk och medryckande, vilar den på en mystik som förenar människa med naturens växlingar och stjärnornas gång över himlavalvet.

Minnet av vatten (2012)

Emma Itäranta

POSTAPOKALYPTISK BERÄTTELSE OM sjuttonåriga Noria Kaitio som lever i en tid efter den stora miljökatastrofen. Kina har tagit makten över den Skandinaviska unionen och militären håller ett hårt grepp om befolkningen. Människorna söker i plastgravar efter användbara saker från den gamla eran men framför allt: det är ont om vatten. Noria själv ska bli temästare som sin far men stöter på problem. Ett poetiskt utforskande av miljökatastrofens konsekvenser och den moraliska situation som uppstår när en del har vatten och andra inte.

Missat samtal (2021)

Nora Dåsnes

GRAFISK ROMAN SOM laborerar med tystnad och färgval. Handlingen utspelar sig en månad efter terrorattentatet på Utøya och rör sig på två tidsplan. Läsaren får följa Rebecka som precis har börjat gymnasiet. Hon försöker koncentrera sig på vardagen, men kan inte glömma det som hände den 22 juli 2011. Berättelsen fokuserar inte på själva terrorattentatet. I stället skildras hur händelsen upplevdes av dem som inte var där, och hur den påverkade unga människors liv i Norge. Missat samtal fick Nordiska rådets barn- och ungdomslitteraturpris 2022.

Never let me go (2005)

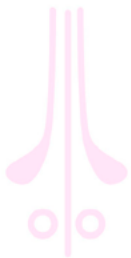
Kazuo Ishiguro

KAZUO ISHIGURO, TILLDELAD Nobelpris i litteratur 2017, berättar genom Kathy H om en dystopisk framtid som till det yttre påminner om England på 1990-talet. Den nu trettioåriga Kathy berättar i återblickar om sin uppväxt på internatskolan Hailsham tillsammans med Ruth C och Tommy D. Kamraterna genomlever barndom, tonår och tidigt vuxenliv ovetande om varifrån de kommer. Stegvis får de reda på att syftet med deras liv är att de ska bli organdonatorer för att sedan dö.

LÄSLISTA
FÖR
GYMNASIET

ROMANER

Nordiska myter. Från Yggdrasil till Ragnarök (2017)

Neil Gaiman

I EN SERIE EPISODER gestaltas den fornnordiska kosmologin och mytologin, från begynnelsen till slutet, på ett konkret, spännande och ofta humoristiskt sätt. Gudarna har, som sina grekiska motsvarigheter, mänskliga drag som vi kan spegla oss i: Odens längtan efter vishet, Tors godmodiga dundrande som försätter honom i kniviga situationer, Lokes list och förslagenhet och Freja, den vackra och sköna med gyllene hår. Att det hela i mångt och mycket är ett familjedrama gör det inte sämre.

Nässlorna blommar (1935)

Harry Martinson

DEN LILLE MARTIN förlorar först sina föräldrar, fadern dör och modern emigrerar, och sedan sin älskade storsyster. Denna barndomsskildring är en av de mörkaste som skrivits samtidigt som den lyser och glimmar i det precisa språket och Martins förmåga att höja sig över allt elände som drabbar honom som utackorderat sockenbarn. En av de få ljuspunkterna hittar han i skolan, där han får vara sig själv och känna glädjen av att som en kung behärska rättstävningen. Harry Martinson tilldelades Nobelpriset i litteratur 1974.

Omständigheter (2000)

Annie Ernaux

BERÄTTAREN TESTAR SIG efter en tillfällig förbindelse för aids på en klinik i Paris. Beskedet att hon inte är smittad får henne att minnas att hon genomgått samma känslor mellan hopp och förtvivlan när hon flera decennier tidigare fått beskedet att hon var gravid. Minnena från hennes försök att genomgå en abort, ofta återberättade i starkt koncentrerade scener och episoder, blandas med utdrag ur dagböcker och den vuxna berättarens reflektioner. Annie Ernaux tilldelades Nobelpriset i litteratur 2022.

Persepolis (2000)

Marjane Satrapi

I DENNA GRAFISKA roman får vi följa en flickas utveckling till ung kvinna i Iran och Österrike. Vi får mycket tydligt möjlighet att förstå hur svårt det var att växa upp i förtryckets Iran, men också hur det friare Österrike kan bli en väldigt ensam plats för en flykting. Människans ensamhet i ett liv med en fot i varje land skildras uttrycksfullt, och insikten att inget land kan erbjuda allt växer fram under läsningen. Man måste ändå välja, och det gör också Marjane trots att det innebär flera uppbrott. En modern serieklassiker.

LÄSLISTA
FÖR
GYMNASIET

*

ROMANER

Stöld (2021)

Ann-Helén Laestadius

ATT VARA RENÄGANDE same idag kan innebära både stolthet och rädsla. Att dessutom vara ung same kan innebära stora påfrestningar, både med krav från den egna gruppen och hot från majoritetssamhället. Redan som liten flicka känner Elsa samernas utsatthet på mycket nära håll, när hon blir vittne till den anonyma grymhet som renarna inte sällan utsätts för. Hon förstår också med tiden att den konflikt som finns mellan renägande samer och majoritetssamhället har negativa konsekvenser på fler än ett sätt.

Vi kom över havet (2011)

Julie Otsuka

I DENNA KOLLEKTIVROMAN, där ordet förs av ett allomfattande vi, skildras hur unga japanskor i början av 1900-talet lockas till giftermål till USA. De blivande makarna är japanska män som tidigare emigrerat till det nya landet. I brev har de lockat kvinnorna med stiliga utseenden och löften om en bekymmersfri tillvaro. Den verklighet som de efter båt färden kommer fram till är dock helt annorlunda. Kvinnornas enskilda öden återspeglar samhälleliga missförhållanden i världspolitikens skugga.

Vinterflickor (2024)

Laurie Halse Anderson

EN MYCKET STARK skildring av hur självskadebeteende i olika former påverkar både kropp och själ hos unga människor så mycket att de kan dö. En berättelse om hur vänskap både kan vara stark och destruktiv. En tydlig och smärtsam inifrån-skildring av hur den sjukas blick på sig själv ständigt förvanskas, så att spegelbilden för den sjuka visar något helt annat än det alla andra ser. Men trots allt det mörka är det också en skildring av att det finns hopp. Laurie Halse Anderson tilldelades ALMA-priset 2023.

LÄSLISTA
FÖR
GYMNASIET

ROMANER

NOVELLER

Arvsled (2020)

Annika Norlin

DEN ENSAMSTÅENDE MAMMAN Susanne arbetar inom hemtjänsten. Hon har en historia av våldsamma relationer bakom sig. Chanslös i livet, får hon höra, eftersom kvinnorna i hennes släkt alltid tycks välja fel män. Att dömas av andra men också av sig själv kan vara förlamande. Är det ens möjligt att bryta mönster? En berättelse om makt och frigörelse, med rikt språk och svart humor. Inger hopp om förändring och en annan framtid.

Det tredje ljuset (2021)

Claire Keegan

EN LITEN FLICKA skickas under några sommarmånader till fosterföräldrar som har en gård med åkermark och boskap i Irland. En hjärtskärande långnovell där ett barn får uppleva trygghet och glädje för första gången i sitt liv. Koncentrerat berättat om barnets utsatthet i en berättelse som kallas "en nutida klassiker" på Irland.

Dygdens lön (1884)

August Strindberg

DEN UNGE THEODOR försöker navigera livet och sin framväxande sexualitet i en repressiv tid. Både hans och hans jämnårigas tankar kretsar mest kring sex, men skolan och kyrkan predikar sträng avhållsamhet till och med i tanken. Theodor tar den påstådda synden och dygden på fullaste allvar. Han lider, skäms, och växer upp till en bruten man. Novellens föraktfulla skildring av Theodors konfirmation var orsaken till den så kallade Giftasprocessen, där Strindberg åtalades för hädelse men frikändes.

Fettpärlan (1880)

Guy de Maupassant

EN GRUPP BORGARE flyr den preussiska belägringen av den normandiska staden Rouen. I sällskapet finns den prostituerade Fettpärlan, en godhjärtad ung kvinna som fått sitt öknamn på grund av sin övervikt. Under flykten stoppas sällskapet av en preussisk officer som endast låter dem resa vidare om han först får ligga med Fettpärlan. Hon vägrar, till det övriga sällskapets allt större förtret. Guy de Maupassants debut är en vass klassiker om sex, status och gruppträck.

LÄSLISTA
FÖR
GYMNASIET

NOVELLER

Heder (2011)

Jens Lapidus

MILJÖN ÄR SOM ofta i Lapidus författarskap Stockholms kriminella värld. Adam släpps från fängelset för ett brott där han vägrat avslöja identiteten på den verkligt ansvarige. När han kommer ut har han missat stora delar av sin sons uppväxt och är skuldsatt. Adam försöker ta sig upp från botten och tror han ska få stöd från mannen som egentligen borde ha dömts. Vad är heder? Och vad ska man med den till om man inte har något annat?

I farmors hus (1953)

Stig Dagerman

EN POJKE VANDRAR runt i sin farmors hus och letar efter tystnaden, men hör bara ljudet av liv. Efter att i en dagdröm om döden råkat ha sönder sin sedan länge bortgångna farfars stövel känner pojken dock hur världen tystnar – en tystnad han själv måste fylla med lögner för att dölja sitt brott för farmodern. Dagermans novell är en gåtfull och melankolisk betraktelse av livet och döden, sanningen och lögnen. Den lämnar mycket öppet för tolkning och lämpar sig väl för en symbolisk läsning.

Kappan (1842)

Nikolaj Gogol

AKAKIJ AKAKIJEVITJ ÄR en anspråkslös och fattig tjänsteman som lever för sitt arbete. När han låter sy upp en ny kappa får hans liv ny mening, men glädjen blir kortvarig. Vid ett rån blir kappan stulen och Akakij Akakijevitj förkyler sig och dör. Snart ryktas det på S:t Petersburgs gator om en vålnad som försöker rycka ytterkläderna av förbipasserande. Kappan har, med sin blandning av mörk realism, humor och övernaturliga inslag, haft stort inflytande på den ryska litteraturen.

Kommer hem och är snäll (1944)

Lars Ahlin

SÖREN KOMMER HEM berusad till Tyra, långt senare än han lovat. Tyra hatar sig själv för att hon inte klarar av att spela rollen som hunsad men lycklig hustru. Sören försöker intala både henne och sig själv att han är snäll som överhuvudtaget kommit hem. Trots allt kan de försonas i sin kärlek, även om bägge vet att samma konflikt ska återkomma gång på gång. Ahlins novell är en realistisk och nyanserad skildring av relationer, könsroller och kärlekens både förlåtande och destruktiva kraft.

LÄSLISTA
FÖR
GYMNASIET

*

NOVELLER

Kräftfångst (2019)

Pooneh Rohi

I LÄTTLÄST JAGFORM berättar en man om en natt när han, tillsammans med fru och dotter, ger sig ut för att fiska kräftor. I den stillsamma sensommarnatten går tankarna till barndomen i en helt annan miljö. Med finstämd melankoli skildras mellanförskap och längtan efter en självklar tillhörighet. Berättarjaget kan inte riktigt vila i det ursprungliga, men känner sig inte som en naturlig del av det nya. I stället försöker han ge sin dotter den tillhörighet han själv saknar, en plats att kalla sin egen.

Till vår ära (2001)

Alejandro Leiva Wenger

LEIVA WENGERS DEBUT väckte uppmärksamhet för sitt då nydanande språk och sina skildringar av förorten. I titelnovellen Till vår ära ska en mamma köpa mjölk, men det mest vardagliga blir oöverkomligt när både landet och språket är nya. Liksom övriga berättelser i samlingen utforskar denna korta och gripande novell gränser mellan olika kulturer och språk. Berättaren är ett ovanligt ”vi” som betraktar mamman på avstånd men också påverkar handlingen, vilket väcker många tankar. Till vår ära utsågs till 2023 års Stockholm läser-bok.

Om vintern i de stora skogarna (1910-tal)

Dan Andersson

DEN GAMLE YXSJÖ-ANDERS vandrar mödosamt genom den djupa skogen en stormig vinternatt. Nästintill ihjälfrusen når han hemmet och dör precis innanför tröskeln, en trots allt lycklig död eftersom han levt sitt liv i generositet och godhet. Novellen presenteras som en skröna, hoppyslad av rykten, drömmar och sådant som berättaren hört viskas av timret i stugväggar. Trots tematiken är den en av Dan Anderssons ljusare berättelser, präglad av hans tankar om människans nödvändiga försoning med döden.

Pyrrhussegrar (1886)

Mathilda Malling

DEN TJUGOFYRAÅRIGA MÄRTA Ulfklo framlever sina sista dagar på en schweizisk kurort, dödssjuk efter att under hela sitt unga vuxenliv förnekat sin sexuella lust. Genom tillbakablickar visas tillfällen då Märta hade kunnat ge sig hän, men i stället lägger band på sig. Novellen ansågs av sin samtid mycket kontroversiell. Det som provocerade var skildringen av kvinnlig sexualitet som naturligt inneboende och av män som objekt för kvinnlig åtrå. Novellen gavs ut under pseudonymen Stella Kleve.

LÄSLISTA
FÖR
GYMNASIET

NOVELLER

På söndagar knullar man (1979)

Vita Andersen

PÅ SÖNDAGAR KNULLAR man, tycker Kurt. De övriga dagarna måste man gå upp tidigt och jobba. Om man inte sjukskriver sig förstås. Flera gånger. Och sedan förlorar jobbet. Vita Andersens skildring av hur berättarjaget underordnar sig Kurts alla nycker är osentimental och humoristisk men inte utan en underliggande svärta.

Ur mörkret (1888)

Victoria Benedictsson

EN GAMMAL KVINNA berättar för första gången om sitt liv och hur det kringkurits av misogyni. Hon berättar om sin pappa för vilken hon från början varit en besvikelse på grund av sitt kön, om svikna kärlekar och om bitterheten i att ständigt föraktas av både sig själv och omgivningen. Benedictssons novell är en mörk men klarsynt uppgörelse som både ger inblick i 1800-talets kvinno- roll och har bäring än idag.

LÄSLISTA
FÖR
GYMNASIET

*

NOVELLER

POESI

12 år (2013)

Yahya Hassan

Den enda stunden (1833)

Johan Ludvig Runeberg

Det naturliga urvalet (II) (2024)

Malte Persson

**Det är vackrast när det
skymmer (1919)**

Pär Lagerkvist

Död amazon (1942)

Hjalmar Gullberg

En kärleksvisa (1898)

Gustaf Fröding

Gemenskap (2012)

Lina Ekdahl

Hey Joe (2003)

Johannes Anyuru

Ja visst gör det ont (1935)

Karin Boye

Jag tror (1941)

Gunnar Ekelöf

Jorden till Yosra (2022)

Warsan Shire

LÄSLISTA
FÖR
GYMNASIET

POESI

Till förruttnelsen (1813)

Erik Johan Stagnelius

Med den döda katten i baksätet (2024)

Ingela Strandberg

Min familj anlände hit i en marxistisk idétradition (2013)

Athena Farrokhezad

Putte är så underbar (1983)

Kristina Lugn

Snigeln (1988)

Werner Aspenström

Säg till om jag stör (1984)

Eeva Kilpi

Vierge moderne (1916)

Edith Södergran

LÄSLISTA
FÖR
GYMNASIET

•
POESI

LÄSLISTOR
FÖR
FÖRSKOLAN
OCH
SKOLAN

Läslistorna är framtagna av
Skolverket och Kulturrådet 2024.
Grafisk form: Tegel & Hatt.
Du hittar listorna på skolverket.se

77

Skolverket
KULTURRÅDET